O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

2000 йил 11 март шанба

Сотувда эркин нархда
№ 49 (2346)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Чимён-Чорвоқ зонаси табиий бойликларини сақлаш ҳамда ҳудудни ўзлаштиришга комплекс ва изчиллик билан ёндошишни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида

Чимён-Чорвоқ зонаси табиий бойликларини ва экологик тозалигини тўлиқ сақлаш, ҳудудни ўзлаштиришга комплекс ва изчиллик билан ёндошишни таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 августдаги 366-ф-сон фармойиши билан тузилган Ишчи гуруҳ, Тошкент вилояти ҳокимлиги ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Чимён-Чорвоқ минтақаси ҳудудини унинг табиий-иқлим шароитларига кўра курорт ва дам олиш мақсадлари учун махсус муҳофаза қилинадиган табиий ҳудуд сирасига киритиш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

2. Чимён-Чорвоқ ҳудудини комплекс ва изчиллик билан ўзлаштиришга доир биринчи навбатдаги чора-тадбирлар дастури тасдиқлансин.

3. Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги:

2001-2003 йиллар инвестиция дастурида Чирчиқ шаҳридаги тозалаш иншоотларини кенгайтиришни, Чимёнсой, Чорвоқ-Бақачўл, Чорвоқ-Ғазалкент канализация коллекторларини реконструкция қилишни, Бақачўл муҳандислик иншоотлари қурилишини, 2003-2005 йиллар инвестиция дастурида эса – чиқариб юборувчи канализация тармоқлари қурилишини;

2001-2003 йиллар инвестиция дастурида хўжалик ичимлик сув билан таъминлаш магистрал сув оқизиш тармоғи, сув тозалаш узеллари, насос станциялари, Янгиқўрғон дарёсидан сув олиш ва сув оқизиш иншоотлари қурилишини ҳамда маҳаллий булоқ сувлари манбаларидан сув олиш иншоотини, 2003-2005 йиллар инвестиция дастурида эса – сувни истеъмолчиларга етказиб бериш тармоқларини реконструкция қилишни назарда тутсин.

Ўзбекистон Республикаси Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги тозалаш иншоотлари, магистрал канализация коллекторлари ва сув оқизиш тармоғи, газлаштириш тармоқлари ҳамда газ тақсимлаш станциялари қурилиши бўйича буюртмачи этиб белгилансин. Бош пудратчи тендер асосида аниқланади.

4. Белгилансинки:

2001 йилдан бошлаб тозалаш иншоотлари, магистрал канализация коллекторлари бюджет маблағлари ҳисобига;

канализациянинг чиқариб юборувчи тармоқлари, сув таъминоти, газлаштириш ва энергия таъминоти объектлари қурилишни амалга оширувчилар ва Чимён-Чорвоқ зонасидаги объектлар эгаларининг улушли маблағлари ҳисобига;

магистрал канализация коллекторидан гидроқурувчиларнинг Чорвоқ посёлкасигача канализация тизимлари Ўзбекистон Республикаси Энергетика ва электрлаштириш вазирлигининг маблағлари ҳисобига қурилади.

5. Белгилансинки, қурилишни амалга оширувчиларнинг ва Чимён-Чорвоқ зонасидаги объектлар эгаларининг улушли маблағлари "Ўзуйжойжамғармабанк"нинг махсус ҳисоб рақамида жамланади.

Тошкент вилояти ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги ҳамда Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги улушли маблағлар тўпланиши ва жамланиши учун масъул ҳисобланадилар.

6. Тошкент вилояти ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Давлат геология қўмитаси, "Бошгидромет" бошқармаси, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, санаторийлар, пансионатлар, дам олиш уйлари ва зоналари, болалар соғломлаштириш оромгоҳлари, кемпинглар ва бошқа объектларни қурувчилар ва уларнинг эгалари бир ой муддатда барча объектларни хатловдан ўтказсинлар, Чимён-Чорвоқ зонасидаги объектлар қурилиши юзасидан мавжуд лойиҳа-смета ҳужжатларини тафтишдан ўтказсинлар ва уларга тузатишлар киритсинлар ҳамда 2000 йилнинг 1 чорагида қурилиши тугалланмаган объектлар қурилишини 2001-2005 йилларда тугаллаш ёки тиклаш мумкин бўлмаган тақдирда уларни бузиб ташлаш тўғрисида таклиф киритсинлар.

"Ўзуйжойжамғармабанк", зарурият бўлганда, қурилишни амалга оширувчиларга объектлар қурилишини тугаллаш учун белгиланган тартибда кредит ресурслари ажратсин.

7. Тошкент вилояти ҳокимлиги, "Давархитектқурилиш" қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Давлат табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, "Бошгидромет" бошқармаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги:

Чимён-Чорвоқ ҳудудида қурилиш олиб бориш тўғрисида илгари қабул қилинган қарорларни қайтадан кўриб чиқсинлар. Зарур бўлган тақдирда тегишли объектлар эгалари билан биргаликда уларни қайта жойлаштириш масаласини ишлаб чиқсинлар;

Чимён-Чорвоқ ҳудудида ва, айниқса, Чорвоқ сув омбори соҳилларида экологик вазиятга зарар етказувчи ва сувни ифлослантирувчи, ўзбошимчалик билан қурилган объектларни йўқотиш масаласини қонунда белгиланган тартибда ҳал қилсинлар;

Чимён-Чорвоқ ҳудудида экологик вазиятга зарар етказадиган ҳар қандай саноат, қишлоқ хўжалиги объектлари ва бошқа объектлар қурилишини тақиқласинлар.

8. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш ва ташкил этиш бўйича Республика штаби тузилсин.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Исаев зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2000 йил 10 март.

ЖАҲОН ТАЛАБИГА МОНАНД

Китоб шаҳридаги «Қашқадарёмармар» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида яқинга қадар йилига 30 минг квадрат метр мармар плиталари тайёрланар эди.

Италиядан келтириб ўрнатилган ускуналар корхона иш қувватини янада оширди. Эндиликда бу ерда йилига 60 минг квадрат метр мармар плиталар тайёрлаш имконияти мавжуд. Энг муҳими, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифати ҳар томонлама жаҳон талабига мос келмоқда.

— Буюртмачилар талаби ошаверса, — дейди жамият бошқаруви раиси Мелик Бурҳонов, — корхонамиз бемалол ўз қувват даражасида маҳсулот тайёрлай олади. Ўтган йили жамоамиз АҚШ ва Германияда бўлиб ўтган «Табиий тошлардан олинадиган қурилиш материаллари» халқаро кўргазмаларида иштирок этди. Маҳсулотларимизга хорижликлар ҳам қизиқмоқдалар. Айни чоғда биз мармар маҳсулотларини экспорт қилишга ҳозирлик кўряпмиз.

Бу йил мармарни қайта ишлаш корхонаси 40 минг квадрат метр мармар плиталар, 3200 куб метр мармар ушоғи ишлаб чиқаришни режалаштирган.

СУРАТЛАРДА: Италиядан келтирилган ускуналар; бош муҳандис Хайриддин Мавлюдов (ўртада) операторлар Содиқ Эшназаров ва Воҳид Эгамназаров билан.

Шомурод ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Ф.М.Муллажоновни "Меҳнат шуҳрати" ордени билан мукофотлаш тўғрисида

Давлат идораларидаги кўп йиллик самарали меҳнати ва мамлакатимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлашдаги ҳамда иқтисодиёт соҳасида ислоҳотларни ўтказишда қўшган ҳиссаси, республика ижтимоий-сиёсий ҳаётда фаол иштироки учун Файзулла Махсутжонович Муллажонов "Меҳнат шуҳрати" ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2000 йил 10 март.

САРА УРУҒ – ҲОСИЛДОРЛИК ГАРОВИ

Фарғона вилоятидаги пахтани қайта ишлаш корхоналари 10 минг тонна сара чигитни баҳорги экиш мавсуми учун тахт қилиб қўйди. Жорий йилда вилоятда 121 минг гектар майдонга чигит қадалади. Асосан "Фарғона-3", "Фарғона-5" ҳамда "С 65-24" навларини экиш мўлжалланмоқда. Шунингдек, "Андижон-33", "Армуғон", "С-49-10", "С-2609" ва "Омад" сингари янги навлар ҳам вилоят хўжаликларида синаб кўрилади. Бу йил вилоятда 368 минг тонна "оқ олтин" етиштирилади.

Р.КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири

Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг 1999 йил якуни бўйича ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди. Мазкур йиғинда республика прокуратураси бошқарма ва бўлим бошлиқлари, вилоят, туман, шаҳар прокурорлари иштирок этишди. Мажлисда кун тартибидаги масала бўйича Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Рашид Қодиров маъруза қилди.

ПРОКУРОРЛАР МАШВАРАТИ

– Бугунги анжуманимизда асосий эътиборни ишимиздаги камчилик ва муаммоларимизга қаратамиз, – деб сўз бошлади маърузачи. – Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, иш ҳақининг ўз вақтида берилиши, шартнома интизомини таъминлаш билан боғлиқ устувор вазифаларнинг амалга оширилишида қонун устуворлигига эришиш прокуратура фаолиятида алоҳида ўрин тутади.

Мажлис давомида иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича прокуратура олдида турган вазифалар атрофлича муҳокама қилинди. Асосий эътибор жиноятларнинг олдини олиш, юқоридан буйруқ кутмай ташаббус кўрсатиб ишлаш, содир бўлган ҳолатларнинг асл сабабларини аниқлаш, улардан хулосалар чиқариш, тадбиркорларнинг эркин фаолият юритишлари учун шароит яратиш каби мақсадларга эришиш учун нималар қилиш лозимлигини белгилашга қаратилди.

Мамлакатимизда 2000 йилнинг "Соғлом авлод йили" деб эълон қилиниши муносабати билан бу борада прокуратура идоралари олдида турган долзарб вазифаларнинг асосий йўналишлари белгилаб олинди.

Мажлисда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз.

ШУ АЗИЗ ТУПРОҚ – БАРЧАМИЗНИКИ

Лекин ердан фойдаланишда қонун талабларига риоя қилинаяптими?

Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида»ги Қонунида у барча дахлдор корхона-ташкилотлар, жисмоний ва юридик шахслар томонидан бажарилиши шарт, деб белгилаб қўйилган. Чунки мамлакат ривожининг ҳозирги босқичида ҳамма соҳада ҳуқуқий муносабатлар ўрнатилиши керак. Ер кодексида бугунги ва келажак авлодларнинг манфаатларини кўзлаб ерлардан оқилона фойдаланиш, уни муҳофаза қилиш, тупроқ унумдорлигини ошириш, табиий муҳитни асраш билан боғлиқ кўпгина ҳаётий масалалар ўз аксини топган. Шунингдек, ер муносабатлари иштирокчиларининг тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш, уларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя этиш ҳам алоҳида кўрсатиб ўтилган.

Хўш, «Ер тўғрисида»ги Қонун талаблари Самарқанд вилоятида қандай бажарилаяпти? Вилоят ер ресурслари бошқармаси бошлиғи Шомурод АҲМЕДОВ билан шу хусусда суҳбатлашдик.

– Қадимдан дунё деҳқон қўлига суянади, деган пурҳикмат нақл бор, – деди у.– Жамики мавжудотнинг ризқини яратувчи ҳазрати деҳқон-чи? Албатта, у маъмурчилик манбаи бўлган ерга суянади. Ер чиндан ҳам бебаҳо бойлик. Унинг ҳар бир қаричи жамият фаровонлиги, дастурхон тўкин-сочинлигига хизмат қилгандагина деҳқон меҳнати ҳақиқий қадр-қимматини топади.

Лекин бозор иқтисодиёти шароитида ер муносабатлари иштирокчиларининг сафи кенгайгани нафақат деҳқонлар, балки ҳар битта фуқародан бу борада қабул қилинган Қонунга оғишмай риоя этишни талаб этмоқда. Бизнинг бошқармамиз фаолиятига тўхталсак, ер ресурсларидан оқилона фойдаланишга йўналтирилган ягона давлат сиёсатини амалга оширишимиз зарур. Чунки, биринчидан, бозор иқтисодиётини ривожлантириш, қишлоқда мулкдорлар синфини шакллантириш эҳтиёжларига мувофиқ, ер муносабатларини тартибга солиш тизимини такомиллаштириш талаб қилинмоқда. Иккинчидан, ер фонди ҳолатини кузатиш, ўзгаришларни ўз вақтида аниқлаш, ерларни баҳолаш, салбий жараёнларнинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш лозим. Учинчидан, ердан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини ўрнатишимиз керак. Ҳамма гап ана шу вазифаларни бажаришда.

– Шундай экан, ўтган даврда бошқарма нималарга эриша олди-ю, бундан кейин қайси соҳаларга эътиборни кучайтириш зарур, деб ҳисоблайсиз?

– Ўтган йили вилоятнинг барча хўжаликларида тупроқни баҳолаш ишлари ўтказилиб, бонитет баллари аниқланди.Ҳар бир хўжалик бўйича тупроқ ва ерни баҳолаш хариталари тузилди. Негаки, агрономик хусусиятларига қараб ерни аниқ баҳолаш давлат кадастрида муҳим ўрин тутади. Баҳолаш пайтида тупроқнинг асосий сифатлари, табиий шароити, генетик белгилари, ҳароратнинг ўтказувчанлиги, механик таркиби, шўрланиш даражаси, эрозияга учрагани, сертошлиги, гипслашганига алоҳида эътибор берилади. Бу қўлланма эса ерларга солинадиган ўғитларни тўғри тақсимлаш, меъёрий ҳосилдорликни аниқлаш ва реал буюртма режаларини тузиб чиқишда ғоят асқотади.

Бундан ташқари, республика Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 19 майдаги қарорига асосан, вилоят ширкат хўжаликларидан 101 тасида қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган ерларнинг меъёрий баҳоси аниқланди.

– Ерлардан фойдаланиш борасида назорат ишлари қандай олиб борилмоқда?

– Тўғри таъкидладингиз, фаолиятимизнинг асосини назорат ташкил этаяпти. Рақамларга эътибор беринг. 1999 йилда 516 та текшириш ўтказилди. Натижада 1124,8 гектар майдонда ер қонунчилиги талаблари бузилганлиги аниқланди. Ана шу ҳолатларнинг 232 таси бўйича тергов органларига, 128 таси юзасидан туманлар маъмурий комиссияларига зарур ҳужжатларни топширдик. 328 ҳолат бўйича эса қонундан четга чиқилгани аниқланиб, 970,7 гектар ер майдони хўжаликларга қайтарилди.

– Қонунни бузаётганлар кимлар ва уларга нисбатан қандай чора кўрилаяпти?

– Вилоятдаги бир қатор корхона-ташкилотларга қарашли ёрдамчи хўжаликларда аҳвол ташвишли эканлигини айтиб ўтиш жоиз. Текширишлар давомида 49 та корхонанинг 1900,76 гектар ери қайтариб олинди. Вилоят ҳокимининг қарорига асосан 1999 йил охирида тафтиш ўтказганда, яна 53 та корхона 1094,2 гектар ердан маҳрум қилинди. Сабаби уларда ердан фойдаланишда хўжасизлик, унумдорликнинг кескин пасайгани ҳолатлари аниқланди. Хусусан, Каттақўрғон шаҳар қурилиш материаллари корхонасининг ёрдамчи хўжалигида 45 гектар суғориладиган ердан қатор йиллар мобайнида самарасиз фойдаланилган. Пастдарғом тумани таъмирлаш-ишлаб чиқариш корхонасининг 23 гектар, Булунғур туман газлаштириш идорасининг 21 гектар, Пахтачи тумани «Матлубот савдо» ҳиссадорлик жамияти бўрдоқичилик хўжалигининг 38 гектар экин майдони худди шу сабабларга кўра қайтариб олинди. Ерни экмай қолдириш ҳам гуноҳ-да.

Гўзалкент туманидаги Амир Темур номли фермер хўжалигида ўтган йили 17,5 гектар ердан фойдаланилмагани учун фермер ердан маҳрум этилиб, тегишли ҳужжатлар туман прокуратурасига юборилди.

Ерларни ноқонуний эгаллаб олиш билан боғлиқ ҳолатларга ҳам қатъиян чек қўйилмоқда. Ўтган йили 390 та шундай ҳолат аниқланиб, тўпланган ҳужжатларнинг 215 таси тергов органларига, 88 таси маъмурий комиссияларга тақдим этилди. Умуман, бошқармамиз ходимлари томонидан ўтказилган текширишлар давомида 386 та фермер хўжалиги ердан қониқарсиз фойдаланаётгани аниқланиб, улар фаолиятига тегишли баҳо бериш учун туман ҳокимликларига тақдимнома киритилди.

Шугина эмас, ўтган йили жамоа ва давлат ташкилотларидан, фуқаролардан ер можаролари, қонун бузилганлиги хусусида 70 та мурожаатнома ва шикоят олинди. Уларнинг ҳаммаси жойида ўрганилиб, ижобий ҳал этилди. Маъмурий жавобгарликка тортилган 98 нафар фуқарога 2176,1 минг сўм миқдорида жарима солинди.

Бу гапларни нега таъкидлаяпмиз? Шунинг учунки, ер – умуммиллий бойлигимиз. Ундан палапартиш фойдаланиш, талон-тарож қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Ерни қадрлаш табиатни, ҳаётни асраш билан баробардир. Она замин олдидаги фарзандлик бурчимизни унутмайлик.

Суҳбатдошлар:
Абдурасул САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
журналист.

Соғлом авлод сарчашмалари
ОНА

Бу зотнинг таърифини сўз билан ифодалаб бўлармикан?! Она сиймосини унинг ўз фарзандларига меҳри билан, бедор тунлардаги фидойилиги билан тасаввур этиш мумкин. Ҳа, фақат тасаввур этиш, холос. Тўлиқ ҳис этиш учун она бўлиб кўриш керак.

Соғлом авлоднинг камол топиши кўп омилларга боғлиқ. Лекин энг биринчи навбатда онага, волидага боғлиқ. Ҳаёт ҳақиқати шундай. Соғлом авлод фақат соғлом онадангина туғилади. Онанинг соғ бўлиши фақат моддий тўкисликдан эмас, айни пайтда унинг кўнгли тўқ, хотири жам бўлиши лозим. Бунинг учун сиз ва биздан жуда кўп нарса талаб қилинади.

Мамлакатимиз Президенти соғлом авлод тарбияси ҳақидаги устувор вазифаларни кун тартибига қўйганида, энг аввало, оналар омонлигини ўйлаган. Онани эъзозлаган, она дуосини олган фарзанд бу дунёи у дунё бахти бутун бўлишини ҳаётнинг ўзи кўрсатмоқда. Шундай экан, ҳаётимиз негизи бўлган оналарни эъзозлайлик.

ҲАЁТ ҲАҚИҚАТИ

ёки тушунганимизни тушундик

Қадимда бир донишманд шогирдига бир неча йил илм ўргатибди. Кейин ундан «Нимани тушундинг?», деб сўрабди. «Ҳаммасини тушундим», дебди шогирди. «Демак, ҳали кўп нарсани тушунмабсан», дебди донишманд ва унга яна бир неча йил сабоқ берибди. Кейин яна сўрабди. «Нимани тушундинг!». Шунда шогирди ишонч билан: «Тушунганимни тушундим», деб жавоб қилибди. Бундан устозининг кўнгли тўлиб, шогирдига оқ фотиҳа берган экан...

XXI аср сари

Президентимизнинг 1999 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2000 йилда иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузасини тинглаб, беихтиёр шу ҳикматли ҳикоят хаёлимдан кетмади.

Ахир мана бир неча йиллардан буён Юртбошимиз чинакам донишмандларга хос сабот ва матонат билан барчамизга ўзликни англаш, шу азиз Ватан шоншавкатини ошириш, ҳаётимизни фаровонлаштириш, буюк келажагимизни таъминлаш, бунинг учун элим деб, юртим деб ёниб яшаш илмини ўргатиб келмаяптими?! Биз бир неча марта ҳамма гапни тушунгандек бўлдиг-у, лекин илму идрокимиздаги баъзи камчиликлардан тўла халос бўла олмаганлигимизни чуқур англаб етмаган эканмиз. Бугун Юртбошимиз маърузасини ўқиб айтишимиз мумкинки, олдда турган муҳим вазифалар моҳияти ва аҳамиятини, улар ҳаёт-мамотга дахлдор эканлигини тушунганлигимизни дилдан ҳис этдик.

Энди ҳам тушунмаслик, биринчи навбатда раҳбарларнинг тушунмасликлари мумкин эмас. Зеро, ҳар қандай ўқиш-ўрганишнинг ҳам муайян вақти, ибтидою интиҳоси бўлади. Сабоқларни муттасил ўзлаштирмайдиган талаба ё ўзи ҳақиқатни англаб, инсоф борида этагини йиғиштиради ёки шармандаларча ҳайдалади. Шу сабабли Юртбошимизнинг раҳбарларга қарата айтган «Талаб қаттиқ бўлади», деган биргина гапининг заминида ётган маънони ёдда сақлаш эмас, жону танга сингдириб олиш керак.

Бу маърузани, йилт этган нурни ҳам шубҳа остига олувчи, уни тафтишу назорат қилишга шошилувчи, сал манфаат топмаса сўндириб ташлашга ҳам қодир кимсалар тушунмасликлари мумкин. Лекин уларнинг эски ниқоблари энди наф бермайди. Зеро, қиёфалари энди ҳаммага таниш. Халқимиз йўлида ғов бўлаётганларни энди аяб ўтирмайди.

Фикр ва ғояни тушуниш масаланинг бир томони, холос. Ташаббускорлик, фаоллик, фидокорлик билан уни амалий ҳаракатларда исботлаш, маърузада таъкидланган хато ва камчиликларни бартараф қилишда ўзни кўрсатиш тушунишнинг иккинчи асосий томонидир. Энди амалий ҳаракатлар даври келди. Четда турганлар эса биздан эмас.

Куни кеча тадбиркорлар билан ўтказилган йиғилишда хонқалик фермер хўжалиги раҳбари Рўзмамат Жуманиёзов айтган бир гап эсда қоларли бўлди.

– Яхши ҳофиз бир дутор ё танбур билан ҳам ажойиб қўшиқ айтади. Унинг атрофида ҳар хил созандалар кўпайган сари, ашулани ҳам, куйни ҳам тушуниб бўлмай қолади. Худди шунингдек, тадбиркорга ёрдам бераман деб, унинг нимага қодирлигини кўрсатишга, қаддини тиклашга халақит бераётганлар, унинг қўлига қарайдиганлар кўп.

Президентимиз маърузасини эшитиб, жуда ҳаяжонландим. Тадбиркор эмин-орқайин, эркин фаолият кўрсатиши учун жонкуярлик, ғамхўрлик шунча бўлар. Энди бизлар ҳам ўзимизни кўрсатмоғимиз лозим.

Бугун ўзни кўрсатмоқ истаги ҳам ўн минглаб кичик ва ўрта бизнес соҳиблари, ишбилармонларнинг дилида эзгу орзу, ҳаётбахш умиду ишонч бўлиб юксалмоқда.

«Давлат» фермер хўжалиги раҳбари, меҳнат фахрийси Назар Сапаев тадбиркорлар йиғилишида сўз олиб, «Қари бўлсам ҳам бизнес мактабида ўқишни истардим. Бизнес мактаблари қишлоқ жойларида ҳам ташкил этилса эди», дея истак билдирди.

Бу Юртбошимиз айтган ҳаёт ҳақиқатининг ифодаси эмасми? Зеро, маърузада бизнесменлар, кичик корхона ва фермер хўжаликлари раҳбарларининг малакасини оширмасдан туриб, тадбиркорликни ривожлантириш, бозор муносабатларини шакллантиришни асло тасаввур этиб бўлмаслиги алоҳида таъкидланди. Бир қатор ҳудудларда, жумладан, Хоразм вилоятида тадбиркорларни ўқитишга етарли эътибор берилмаётганлиги кўрсатиб ўтилди.

Тадбиркор ўз билимини оширишни, замонавий маркетинг ҳамда менежмент сабоқларини олишни истайди. Лекин шаҳарлар ва туманлар ҳокимлари, тадбиркорлар ўқувларини ташкил этиш учун масъул раҳбарларга буни яна бир бора тушунтириш, уқтириш лозим бўлди. Буни унутганни ёки ишни пайсалга солганни энди ҳеч ким кечирмайди.

Тушунмоқ, тушуниб иш кўрмоқ саодатга элтгувчи йўлдир, деган экан донолардан бири. Дарҳақиқат, билимнинг боши ҳам мақсадни, ғояни, маслакни дилдан тушуниб етмоқда бўлса, не ажаб. Биз шу илмни эгаллаб, саодат йўлига чиққанимиз рост бўлсин.

Сотим АВАЗ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЯНГИ ҲОСИЛ УЧУН ЯНГИЧА ҲИСОБ-КИТОБ

Қарор ва шарҳ

Ўлкамизга яна баҳор кириб келди. У бугунги кунда республикамиз деҳқонлари учун ғоят масъулиятли мавсум — қишлоқ хўжалиги экинларини кўкламги экиш мавсуми бошланганидан дарак бермоқда. Албатта, уларнинг 2000 йилдан умидлари катта, жорий йил учун белгилаган режалари эса салмоқли.

Ўтган йили давлат буюртмаси шартнома режаларини ошириб бажарган вилоятлар, туманлар ва хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, кўзланган мақсадга эришиш кўпгина омилларга боғлиқ. Деҳқонларга эркинликлар бериш, уларнинг меҳнатга, ер, сув ва мулкка муносабатларини ўзгартириш, ташаббус, изланиш ва тадбиркорликни ҳар бир дала меҳнаткашининг турмуш тарзига айлантириш, серҳосил ва касалликларга чидамли ғўза навларини танлашга алоҳида эътибор қаратиш, янги техника ва технологияга таяниш, меҳнатни тўғри ташкил этиш ҳамда рағбатлантиришни яхши йўлга қўйиш шулар сирасига киради. Шу билан бирга, юқори сифатли тола берувчи ғўзанинг селекция навларини республика минтақаларининг тупроқ-иқлим шароитларини ҳисобга олган ҳолда оқилона жойлаштириш, хўжаликларга уруғлик чигитни белгиланган муддатда етказиб беришни кафолатлаш, жорий йил ҳосили учун баҳорги барча дала ишлари мажмуини обитобида амалга ошириш, давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ҳисоб-китобларини ўз вақтида ўтказиш ҳам ютуқларни қўлга киритишда муҳим аҳамият касб этади.

Куни кеча матбуотда эълон қилинган Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ хўжалиги экинларини баҳорги экишни уюшқоқлик билан ўтказиш ҳамда 2000 йилда давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари учун ҳисоб-китобларни ўз вақтида таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори айни шу мақсадларни кўзда тутади.

Ҳар бир иш таклифлардан бошланиши маълум. Шу асосда аниқ режалар тузилади. Ҳукумат қарорида, аввало, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги ҳамда Макроиқтисодиёт ва статистика вазирликларининг 2000 йил ҳосили учун чигит экиш майдонлари, ғўза навларини жойлаштириш ва пахтанинг ялпи ҳосили миқдори тўғрисидаги таклифларига розилик берилди. Амалдаги йил учун пахта толасининг давлат харидлари ҳажми эса уни етиштириш ҳажмининг 30 фоизи даражасида сақлаб қолинди. Шуни айтиш кераккu, хўжаликларга бундан ортиқча олинган толани сотишга фақат улар томонидан шартномавий нархлар бўйича пахта тайёрлаш топшириғи бажарилган тақдирдагина рухсат этилиши қарорда белгилаб қўйилган.

Деҳқонлару мутахассислар, хўжалик раҳбарларини яна бир масала қизиқтириши табиий: давлат эҳтиёжлари учун қабул қилинадиган пахта хомашёсининг ўртача харид нархлари қанча бўлади? Бир тоннаси учун — 52000 сўм. Энди хомашёга тўлов хусусида тўхталсак, бу пахтани қайта ишлаш заводлари томонидан қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкатлари) ва бошқа шаклдаги корхоналарга топширилган ҳосил ҳажми қийматининг 80 фоизи ҳисобидан 7 банк куни давомида, қолган 20 фоизининг ҳисоб-китоби эса — қайта ишлаш жараёнида пахта толасининг чиқиши якунларига қараб амалга оширилади.

Қарорда, шунингдек, 2000 йилда давлат эҳтиёжлари учун олинадиган бошоқли дон экинлари ҳосилининг ўртача харид нархлари ҳам аниқ белгилаб қўйилди. Чунончи, бир тонна буғдой учун 21810 сўм, шунча миқдордаги жавдарга — 20720, арпа ва сулининг бир тоннаси учун 17450 сўм тўланади. Давлат эҳтиёжларидан ортиқча тайёрланган бошоқли дон экинлари ҳосили эса шартномавий баҳо бўйича харид қилинади.

Сара уруғ — ҳосил бўлиқ, дейишади. Бу гапда чуқур маъно бор. Агар уруғ сифатли тайёрланса, яъни уни тозалаш, навларга ажратиш, туксизлантириш, сархиллаш ва дорилаш ишлари қойилмақом этиб бажарилса, чигитнинг униб чиқиши, ўсиши кутилганидан зиёда бўлади, бинобарин, ҳосил чўғи ҳам бир неча центнер ортади. Шуни ҳисобга олиб, мазкур ҳужжатда «Ўздавпахтасаноатсотиш» уюшмаси зиммасига бу юмушларнинг барчасини 10 мартгача ниҳоясига етказиш, ушбу қарор билан тасдиқланган тартибга қатъий риоя этган ҳолда хўжаликларга уруғлик чигит бериш вазифаси юклатилди. «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат кооператив қўмитаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ўз навбатида экиш мавсумини муваффақиятли ўтказиш учун зарур бўладиган барча техника воситаларини ўн кун муддатда хатловдан ўтказиб, уларни шу йил 15 мартга қадар шайлаб қўйишлари шарт. Бундан ташқари, қарорда «Ўзнефтмаҳсулот» акциядорлик компанияси хўжаликларга нефт маҳсулотларини белгиланган тартибда, лимитлар доирасида узлуксиз етказиб бериши, «Ўзкимёсаноат» уюшмаси эса уларни экиш мавсуми даврида зарур миқдордаги минерал ўғитлар билан тўлиқ таъминлаши уқтириб ўтилди.

Белгиланган ана шу вазифаларнинг ўз вақтида, тўла-тўкис амалга оширилиши баҳорги экиш мавсумини уюшқоқлик билан ўтказиш, мўл-кўл қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосили етиштиришга пухта замин яратиш, қолаверса, мўлжалдагидан юксакроқ хирмонни уйиш имконини беради. Бироқ, афсуски, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигида бўлиб ўтган ушбу қарордан келиб чиқадиган вазифаларга бағишланган йиғилишда ҳозирча барча вилоятларда ҳам кўкламги юмушлар талаб даражасида олиб борилмаётгани таъкидланди. Бунга асло муроса қилиб бўлмайди. Шу кеча-кундузда қишлоқ хўжалигига дахлдор раҳбарлару мутахассислар асосий эътиборни ҳукумат қарори ижросини таъминлашга қаратмоғи лозим. Бошқача айтганда, бугун ташаббус, изланиш ва тадбиркорлик уларнинг кундалик иш аъмолига айланмоғи зарур. Шундагина эзгу муддао рўёбга чиқади.

И. ЎТБОСАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОТАХОНЛАР ДУОСИ

Баҳор келиб, далалар, боғ-роғларда иш бошланиши олдидан отахонлар яхши ният билан дуога қўл очадилар: «илоҳим деҳқоннинг иши баракотли бўлсин, хирмонларимиз донга, дастурхонимиз ризқ-насибага тўлсин».

Олтинсой тумани деҳқонлари ҳар йили ана шундай дуодан сўнг дала ишларига киришиб кетадилар. Шундан сўнг боғ-роғларда, токзорларда, айниқса, иш қизғин давом этади. Бу йил ҳам шундай бўлди. Кўп йиллар бригада бошлиғи бўлиб ишлаган Рашид ота Манасов ва Абдунаби Ҳамидовлар деҳқонлар ишига оқ фотиҳа бердилар.

СУРАТДА: далада иш бошланиши.
Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Бухоро янгиликлари

МУАММОЛАР ЕЧИМИ ТОПИЛАДИ

Бухоро шаҳрида «Ўзбекистонда кичик ва ўрта бизнеснинг иқтисодий ва экологик ривожланишдаги муаммолари» мавзуида семинар бўлиб ўтди. Беш кун давом этган ушбу семинарни Жаҳон иқтисодиёт ва дипломатия университети ташкил қилди.

Анжуманда вилоятнинг кўплаб ишбилармонлари қатнашиб, ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди, кичик ва ўрта бизнеснинг бугунги муаммоларини қандай ҳал этиш йўллари хусусида фикрлашиб олишди. Айниқса, ҳудудий экологик масалалар, менежментнинг кичик ва ўрта бизнесдаги роли ва аҳамияти, маркетинг ва бизнес режалар тузиш муаммолари бўйича ўтказилган баҳслар жонли бўлди.

ХОРИЖНИКИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

«Эра» хусусий ишлаб чиқариш фирмасининг номи вилоятда аллақачон тилга тушган. Бу ерда ҳар бир имкониятдан самарали фойдалана олиш ривожланиш сари йўл очаяпти. Яқиндагина фирма жамоаси Тошкентдаги «ПГС» хусусий фирмасидан мева-сабзавотни қуритишга мўлжалланган замонавий ускуна сотиб олган эди. Мутахассислар Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган бу замонавий ускунанинг хорижникидан асло қолишмаслигини эътироф этишди. Бунга ишонч ҳосил қилган ишбилармонлар мазкур ускунани вилоятдаги хўжаликлардан бирига ўрнатишни режалаштиришаяпти.

Фирма яқинда банкдан яна 2,4 миллион сўм кредит олди. Бизнес режага мувофиқ, ушбу маблағ бевосита ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мақсадида сарфланади.

Ўз мухбиримиз.

Олий таълим ва халқаро тажриба

АЛОҚАЛАРИМИЗ МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Мамлакатимиз таълим тизими ривожланиш жараёнини бошдан кечирмоқда. Бундай чоғда мазкур соҳада дунёдаги мутараққий давлатлар билан ҳам фаол ҳамкорлик қилиш, уларнинг илғор тажрибалари билан танишиш ижобий самаралар бериши, шубҳасиз. Бу борада республикамизда бир неча йил бурун ташкил қилинган «Устоз» жамғармаси фаолияти, айниқса, диққатга сазовор. Хусусан, жамғарма кўмаги билан ҳар йили мамлакатимиз олий ўқув юртларида меҳнат қилаётган юзлаб профессор-ўқитувчилар хорижий юртлардаги нуфузли таълим марказларида малакаларини ошириб қайтишмоқда. Яқинда эса ана шу жамғарма орқали бир қатор университетлар ва коллежлар раҳбарлари Исроил давлатида бўлиб қайтишди. Тошкент кимё-технология институти ректори, академик Н. А. Парпиев ана шу сафар ҳақида сўзлаб берди.

– Бизнинг бу сафаримиздан кўзланган асосий мақсад, – деди Нусрат Аъзамович суҳбат ибтидосида, – Исроил таълим тизими билан яқиндан танишиш, ўзаро тажриба алмашиш ва малака оширишдан иборат эди. «Устоз» республика жамғармаси билан Исроил халқаро маркази (MASHAV) ўртасида тузилган шартномада мана шу масала ҳам ўрин олган. Бизни у ерда жуда илиқ кутиб олишди. Биз учун махсус дастур ҳам тузиб қўйишган экан. Биз ўзимизни кўпроқ олий таълим тизими қизиқтиришини, имкони борича мана шу соҳа билан чуқурроқ танишиш ниятида эканлигимизни айтдик. Шундан сўнг мезбонлар дастурга бир қанча ўзгартиришлар киритишди.

Исроилда ҳам биздагидек мактабгача, мактаб ва олий таълим турлари мавжуд. Олий таълим тизими бакалавриат, магистратура, докторантура сингари уч босқичга бўлинади. Эътиборли жиҳати, у ерда университетлар билан бирга академик коллежларда ҳам бакалавр мутахассислар тайёрланар экан. Мисол учун, техника соҳасида бакалавр дипломини қўлга киритган мутахассис саноат корхоналарида инженер бўлиб ишлаш ҳуқуқига эга бўлса, магистр даражасига эга мутахассислар эса раҳбарлик лавозимларида меҳнат қилишлари мумкин. Магистратурани тугатгач, докторантурада ўқишни давом эттириш учун, албатта диссертация ҳимоя қилиниши лозим.

Мазкур давлат олий ўқув юртлари дастурларини мажбурий ўқитиладиган (ўртача 60 фоиз) ва талабалар хоҳишига биноан ўқитиладиган (ўртача 40 фоиз) фанлар ташкил этади.

Эътиборимизни тортган яна бир жиҳати, Исроил олий ўқув юртларида ўқитувчиларнинг ҳафталик юкламалари 6-8 соатни, коллежларда эса 16 соатни ташкил этар экан. Университет ўқитувчилари қолган вақтларини илмий ишлар ва маркетинг излаш учун сарфлашади. У ерда илмий ишлар асосан университетларда бажарилиб, натижалари хорижий илмий журналларда эълон қилинади. Дарҳақиқат, бу усул анча самарали. Чунки ўқитувчи қанчалик кўпроқ бўш вақтга эга бўлса, у ўзининг илмий иши ва услубий фаолияти билан янада жиддийроқ шуғулланиш имкониятига эга бўлади.

Исроил давлатида мутахассисларнинг малакасини ошириш масаласига жиддий эътибор берилади. Ўз навбатида, малака оширишга мўлжалланган ҳар хил курслар фаолият кўрсатади. Эътиборли жиҳати, ўз малакасини ошириб қайтган педагог мутахассисларнинг ойлик маошлари ҳам маълум миқдорда оширилар экан. Шунинг учун ўқитувчилар мунтазам равишда ўз малакаларини ошириб боришга ҳаракат қилишади.

Мазкур мамлакат олий ўқув юртларига ҳомийлар томонидан катта моддий ёрдам берилар экан. Фикримизча, бизнинг олий ўқув юртларимиз ҳам ҳомий ташкилотлар билан ўзаро алоқаларини мустаҳкамлаб, улардан максимал даражада моддий кўмак олиши керак. Бунинг учун биринчи навбатда корхоналар (айниқса, ҳомий корхоналар) ва олий ўқув юртлари ўртасидаги интеграцияни чуқурлаштириш ва уларнинг раҳбарлари иштирокида махсус семинарлар ўтказилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Шунингдек, мамлакатимиздаги мавжуд институт ва университетларда ўқитувчиларни танлаш ва уларни танловлардан ўтказиш тартибларини ҳам тубдан такомиллаштириш зарур. Янги танловнинг низомини ишлаб чиқиш чоғида талабаларнинг ўқитувчиларга берадиган баҳоларига алоҳида эътибор қаратиш керак. (Дарвоқе, Исроилда ҳар йили икки марта талабалар ўқитувчиларга беш баллик тизимда баҳо бериб боришади). Янги ишга келган ёш мутахассислар эса даставвал бир-икки йил давомида синовдан ўтказилиб, сўнгра ўқитувчиликка қабул қилинса, яхши натижалар бериши мумкин.

Исроил олий таълим тизими билан яқиндан танишиб, яҳудий ҳамкасбларимиз билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш масалалари юзасидан ҳам ўзаро фикр алмашдик. Хусусан, Иерусалим университетининг табиий фанлар факультети қошидаги кимё институти директори, профессор Давид Авнир билан шу тўғрида маслаҳатлашиб олдик. Келажакда ҳамкорликда илмий ишлар қилиш, илмий мақолалар нусхаларини алмашиш ва ҳаммуаллифликда ана шундай мақолалар чоп эттириш, институтимиз ёш мутахассисларини уларнинг лабораториясига тажриба ўрганиш учун юбориш сингари масалалар юзасидан бир тўхтамга келдик. Электрон почта ёрдамида доимий алоқа қилиб туришга ҳам келишиб олдик.

«Халқ сўзи» мухбири
Ғафур ШЕРМУҲАММАД ёзиб олди.

ҲАР ҚАНЧА УЛУҒЛАСАК ОЗ

Шу йилнинг 14 мартида муҳташам «Халқлар дўстлиги» саройида «Офарин» — йилнинг энг яхши ижодкори республика танлов ғолибларини тантанали шарафлаш маросими ўтказилади.

«Шу азиз Ватанни, азиз халқимизни, мусаффо осмонимиз ва она заминимизни ҳар қанча улуғласак, ҳар қанча куйласак оз!» — бу ижодий танлов шиори шундай. Юртбошимиз мазкур танловни қизғин қўллаб-қувватладилар. Уни Ўзбекистон Ёзувчилар ва Бастакорлар уюшмалари, «Ўзбекнаво» гастрол-концерт бирлашмаси, Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси, «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси ҳамда бошқа бир қатор жамоатчилик ташкилотлари ўтказаётирлар. «Офарин» танлови, шак-шубҳасиз, элимизни, юртимизни, истиқлол ғояларини тараннум этувчи анъанавий ижодий беллашувга айланиб қолади.

Кеча мазкур танлов олдидан матбуот анжумани бўлиб ўтди. Йиғилишда сўзга чиққанлар танлов ғолибларини тантанали суръатда шарафлаш маросимига қандай тайёргарлик кўрилаётгани хусусида фикрлар билдиришди, юзага келган муаммоларни бартараф этиш ҳақида маслаҳатлашиб олинди.

Анжуманни Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири Х. Жўраев олиб борди.

Б. ТУРСУНОВ.

Наманган вилоятининг шаҳар ва қишлоқлари кундан-кунга кўркамлашиб ва тозариб бормоқда. Вилоятда эълон қилинган кўкаламзорлаштириш ва санитария тозалиги икки ойлиги ана шундай натижа билан якунланди. Наврўз байрами арафасида эса вилоят ҳокимининг махсус қарори билан ҳашар ўтказиш кўзда тутилган.

БАЙРАМГА БАҒИШЛАБ

Унда вилоятнинг барча корхона, ташкилот, хўжалик ва муассасалари иштирок этади. Қилинадиган ишларнинг катта қисми фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари зиммасига юклатилган. Ҳашардан тушган маблағлар Наврўз байрамини тантанали нишонлаш, шунингдек, май ва июн ойларида ўтказиладиган "Универсиада-2000" спорт беллашувлари харажатларини қоплаш учун ишлатилади. Маблағларнинг бир қисми эса, камхарж оилаларга ёрдам кўрсатиш учун сарфланади.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

Ҳалолликка нима етсин

БОЗОР ФАҚАТ ТОШУ ТАРОЗИ ЭМАС...
у юртимиз ойнаси, кўрку тароватй ҳамдир

Халқимизда ажойиб бир фазилат бор. Бирон жойга борса аввал бозор айланади. Пиёздан тортиб қазиқартагача сўраб-суриштиради. Нарх-навони билади. Қисқаси, бозорига қараб турмушига баҳо беради. Чунки бозор ўша ернинг кўзгуси. Ундан тўкин-сочинлик ҳам, маданияту урф-одат ҳам, барча-барчаси кўриниб туради.

Азал-азалдан маълумки, ҳалоллик, ростгўйлик доимий равишда сақланган, бировнинг молига ҳасад қилинмайдиган бозорлар ҳамиша гавжум бўлган. Савдогарлар асл молларини ўша ерда сотганлар. Бозордаги тартиб-интизом; ўзганинг ҳақига хиёнат қилмаслик унинг довруғини ошириб бораверган.

Айтиш лозимки, мустақиллик бозорларимизга зеб-зийнат берди. Қарийб ҳамма бозорлар қайта таъмирланди. Янгилари қурилди. Хусусан пойтахтимизнинг «Эски жўва» бозори ҳам қайта сайқал топди. Бундан кўзланган мақсад фуқароларга юқори савияда хизмат кўрсатиш, уларнинг кундалик буюмлар, кийим-бош, озиқ-овқат, мева- чеваларга бўлган эҳтиёжларини қондириш. Мана шу сабабдан ҳам бозорларни тартибга солиш ҳокимият идораларининг муҳим вазифасига айланди. Вазирлар Маҳкамаси бозорлар фаолиятини тартибга солиш юзасидан мансабдор шахсларнинг масъулиятини ошириш ҳамда бозорда сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотларини сотишга барҳам бериш чора-тадбирлари тўғрисида қарорлар қабул қилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Санитария қонунбузарликлари юзасидан мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш тўғрисида»ги Фармони ва Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг бажарилиши юзасидан Тошкент шаҳар прокуратураси умумий назорат бўлими билан ҳамкорликда ўтган йили «Эски жўва» очиқ турдаги акционерлик жамияти бозорида қатор текширишлар ўтказдик. Очиқ айтиш кераккu, бозорда ҳамда унинг тумандаги шоҳобчаларида кўплаб қонун талаблари бузилаётганлигини аниқладик. Жумладан, «Эски жўва» деҳқон бозорининг эски буюмлар сотиш растаси назоратчиси Бахтиёр Анваров хиёнатга қўл урибди. Унинг ёнидан патта тарқатишдан тушган 2334 сўм пул чиқди. Демак, у пулни ҳамёнигаургану патта бермаган.

Бу ҳол бозордаги энг оғриқ масала. Аммо бундай ҳолларга чек қўйишнинг бирдан бир йўли унга қонуний баҳо беришдир. Шу сабабдан юқоридаги ҳолат бўйича назоратчи Б. Анваровга нисбатан Жиноят кодексининг 167-моддаси, 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилди ва туман судининг ҳукми билан унга катта миқдорда жарима солинди.

Прокуратура бозорнинг гўшт савдо растасидаги тадбиркорлик билан ҳам қизиқди. Бу ёқда ҳам талай қонунбузарликлар содир бўлаётган экан. 1978 йилда туғилган Лутфулла Рихсиев муқаддам тегишли ҳужжатларсиз гўшт сотганлиги учун маъмурий жавобгарликка тортилган. Аммо бундан у тегишли хулоса чиқармабди. Назорат қилинмайдиган фойда олиш мақсадида Л. Рихсиев белгиланган тартибда рўйхатдан ўтишдан бўйин товлаган ҳолда ноқонуний равишда тадбиркорлик билан шуғулланаётгани аниқланди. Ушбу ҳолат юзасидан Жиноят кодексининг 188-моддаси, 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилди.

Бировнинг ҳақига хиёнат қилишдан ортиқ пасткашлик йўқ. Бу ҳақда ота-боболаримиз: «Тарозидан урсанг, охиратинг куяди», дейишади. Бунинг хулосаси шуки; хиёнат диёнатсизликдир. Баъзан буни ўзига эп билиб, харидор ҳақига ғирромлик қилаётган диёнатсизлар ҳам учрайди. Гўшт сотаётган А. Тиловов ҳам шундайлардан бири экан. Бу уддабурон «тадбиркор» ўн кило гўштдан ярим кило урган пайтида ушланди. Ҳеч қандай ҳужжатсиз фаолият кўрсатаётган «тадбиркор» Жиноят кодексининг 187-моддаси, 1-қисмида белгиланган жиноятни содир этганликда айбланди.

Маълумки, бозор ҳамиша энг гавжум жой. Шундай экан, у ерда ҳар томонлама зийраклик талаб қилинади. Шуни ҳисобга олган ҳолда биз бозорда ёнғин хавфсизлигига қандай риоя этилаётганлиги юзасидан ҳам текширув ўтказдик. Натижада бир қатор дўкон, ошхоналарда ғайриқонуний ҳолатлар содир этилаётганлиги аниқланди. Хусусан, Д. Саидхўжаевга тегишли хусусий ошхонада вақтинчалик тортилган электр симларидан ва носоз розеткалардан фойдаланишга йўл қўйилган. Симлар қаршилиги лаборатория услубида синовдан ўтказилмаган. Табиийки, бу лоқайдлик салбий ва нохуш ҳолатларга олиб келиши мумкин.

«Вита-сервис» фирмасига қарашли тасма сотиш шоҳобчаси сотувчиси Ш. Ҳакимов, «Ризола» масъулияти чекланган жамият раҳбари муовини Ш. Бойзоқов, «Файз-люкс» хусусий фирмаси раҳбари А. Улуғхўжаев, «Парҳез» масъулияти чекланган жамиятга қарашли ошхона иш юритувчиси Э. Набиевлар ҳам юқоридаги сингари қонун бузилишларини содир этган. Улар бош электр манбаси олдида ёнувчи жиҳозлар сақланишига, дўконни бирламчи ўт ўчириш воситалари билан таъминланмасликка йўл қўйиб, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 211-моддаси, 1-қисмида кўрсатилган ҳуқуқбузарликни содир этганликлари аниқланди.

Мамлакатимизда тадбиркорликка кенг йўл очилди. Уларнинг фаолиятини янада ривожлантириш мақсадида кўпгина саъй-ҳаракатлар қилинаяпти. Бундан кўзланган ният юртимиз тадбиркорларини қўллаб-қувватлаш орқали халқимиз дастурхонини тўкин қилиш ҳамда баъзи қонунсизликларга барҳам беришдир. Афсуски, бу улуғ мақсадни ҳамма ҳам тушуниб етмаяпти. Тадбиркорликни енгил-елпи пул топиш деяётганлар орамизда бор экан. Тадбиркорлик тўғрисидаги қонун ижроси юзасидан ўтказилган текширувимизда шундайларга рўбарў келдик.

Савдо қилишнинг ҳам ўзига яраша қонун-қоидалари мавжуд. Масалан, савдо фаолияти, албатта, рўйхатдан ўтказилиши шарт. Аммо фуқаро Холиқ Йўлдошев бундан бўйин товлаган ҳолда ишга киришди. Бундан ташқари текширув чоғида у йигирма кило қўй гўштини арзонга олиб, устига қирқ сўмдан қўшиб сотаётганида ушланди. Камолиддин Арабоевнинг ҳатти-ҳаракатларида ҳам шундай қонунсизликлар мавжуд. У ўн тўққиз дона мол оёғининг ҳар бирини арзонга олиб, устига 50 сўм қўйипти.

Яна бозордаги текширувлар натижасига қайтамиз. Бундан кўзланган мақсад нима? Бозорларимизни том маънодаги Шарқ жаннатига айлантириш. Токи у ердаги миллатимизга хос покизалик, орасталик, ҳалолликка бошқалар ҳавас билан қарасин. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Бозорлар фаолиятини тартибга солиш тўғрисида»ги Фармони ижроси юзасидан олиб борган текширувимиз чоғида бу борада жиддий ишлар қилишимиз лозимлигини ҳис этдик. Чунки ҳали-ҳануз бозорларда савдо воситачилик фаолиятини рўйхатдан ўтказишдан бўйин товлаганлар, ҳеч қандай ҳужжатсиз савдо-сотиқ қилаётганлар, бировнинг ҳақига хиёнатчилар, бирини олиб ўнга пуллаётганлар бор. Ана шундайларни тартибга чақириш, аҳолига ҳуқуқий томондан ёрдам бериш, қонун талабларини тушунтириш ва натижада бозорни ҳар хил кирдикорлардан ҳоли қилиш долзарб ишимиз бўлиб қолаверади.

Отабек ФУЗАИЛОВ,
Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани прокурори, адлия катта маслаҳатчиси.

Фуқаро ёрдам сўрайди

ДАРД УСТИГА ЧИПҚОН

Мен узоқ йиллар Усмон Юсупов туманида ўз мутахассислигим бўйича ишладим. Меҳнатимга яраша обрў-эътибор қозондим. Бироқ дард сўраб келмас, одамзод пешонасида боридан қочиб қутулолмас экан. 1994 йили оғир касалликка чалиниб қолдим. Ўзимни неча не шифокорларга қаратдим. Нафи бўлмади. Ахийри, ўпкамнинг икки томонидан жарроҳи қилдиришга мажбур бўлдим. Шундан сўнг мутахассислар соғлиғимни обдон текшириб кўриб, мени меҳнатга лаёқатсиз, деб топишди. Пировардида II гуруҳ ногирони сифатида нафақага чиқаришди. Туман ижтимоий таъминот бўлимидагиларга, «Маҳалла» хайрия жамғармаси ходимларига, маҳалла оқсоқолларига минг раҳмат. Мендан меҳр-мурувватларини дариғ тутишмади. Оғир кунларимда ёлғизлатиб қўйишмади. Қўлларидан келганича ҳам моддий, ҳам маънавий ёрдам кўрсатишди.

Тақдир тақозоси билан ўтган йилнинг кузида Деновга кўчиб келдим. Нафақа олиш учун ҳужжатларимни шу туман ижтимоий таъминот бўлимига топширмоқчи бўлдим. Ишонасизми-йўқми, бунга салкам бир ой вақт сарфладим. Бўлимдагилар ҳали у, ҳали бу баҳона билан роса овораи сарсон қилишди. Ниҳоят, айтганларининг ҳаммасини бажардим. Аҳволимни тушунтирдим. «Мен хасталигим туфайли турмуш қурмаганман. Боқувчим ҳам йўқ. Ёлғиз яшайман. Соғлиғим чатоқ. Даволанишим шарт. Бунинг учун пул суву ҳаводек зарур. Илтимос, бошқа овора қилманглар», — деб қайта-қайта мурожаат этдим.

Афсус, адашган эканман. Ҳозирга қадар нафақа пулимни ололмадим. Энди бор умидим «Халқ сўзи»дан. Сизлар кўнгли ярим, ёлғиз аёлнинг аҳволини тушунарсизлар, унинг арз-додини тегишли идора раҳбарларига етказарсизлар, деган умиддаман.

Ойдин ОРИПОВА,
иккинчи гуруҳ ногирони.

Бизнинг мусоҳаба

ҲАҚ—ҲУҚУҚИНГИЗНИ БИЛАСИЗМИ, ХАРИДОР?

Мамлакатимиз адолатли ҳуқуқий-демократик жамият қуриш йўлидан дадил бормоқда. Бунинг учун барча қонуний асослар мавжуд. Кейинги йилларда давр руҳи ҳамда бозор иқтисодиёти тамойилларига мос кўплаб қонунлар қабул қилинди. "Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонун ана шулардан биридир. Унинг моҳияти нимадан иборат? Истеъмолчи қандай ҳақ-ҳуқуқларга эга?

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Искандар АБДУРАСУЛОВ билан шу хусусда суҳбатлашдик.

— Мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлаш муҳим ва долзарб масалалардан биридир, —дейди у. — Бу эса ҳар бир фуқаро зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Очиғини айтиш керак, қатор соҳаларда соғлом рақобат муҳити қарор топаётган бўлса-да, ҳали кўпгина истеъмолчилар ўз ҳақ-ҳуқуқлари, бурч ва мажбуриятларини тўла англаб етишгани йўқ. Баъзилар мамлакатимизда шундай қонун мавжудлигини билмаса ҳам керак. Буни қаноатли ҳол, деб бўлмайди, албатта. Қўмитамиз юқоридаги қонунни кенг омма онгига сингдириш, истеъмолчилар ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида муайян ишларни амалга оширмоқда. Чунончи, республикамизда қонун тарғиботи билан шуғулланувчи ўттиздан зиёд жамоат бирлашмалари тузилди ва рўйхатдан ўтказилди. Айни кунда ушбу ҳужжатнинг баъзи моддалари бўйича изоҳномалар тайёрланаяпти. Бундан мақсад қонуннинг мазмун-моҳиятини кишиларга содда, ҳаммабоп қилиб тушунтиришдир.

Яна бир гап. 1999 йилнинг учинчи чораги мобайнида қўмитамиз томонидан 670 та савдо корхонасида текшириш ўтказилди. Натижада 345 та ҳолатда тегишли сифат сертификатисиз, касса аппаратларисиз ҳамда касса чекларисиз савдо қилинаётганлиги аниқланди. Бундан кўринадики, бир қатор хусусий ва давлат савдо корхоналарида қонун талабларига тўла риоя қилинмаяпти. Айниқса, истеъмолчилар ҳақ-ҳуқуқларининг кўр-кўрона поймол қилинаётганлиги ғоят ачинарлидир.

— Искандар Мамадалиевич, айтингчи, сотиб олинган маҳсулот сифатсиз ёки мутлақо яроқсиз бўлиб чиқса, харидор уни тегишли жойга қайта топшириши мумкинми?

— Мумкин. Аммо қонунда кўрсатиб ўтилганидек, бунинг баъзи шартлари бор. Истеъмолчи нуқсонли товарни унинг қийматига тенг бошқа турдаги сифатли буюм билан алмаштириб олишга ёхуд маҳсулот харид нархини қайта ҳисоб-китоб қилишни талаб этишга ҳақли. Фақат бу иш кафолат даврида амалга оширилиши, яъни истеъмол муддати ўтмаган бўлиши керак.

Харидор ўзига сотилган гарнитурлар, тўплам буюмлар ва ҳоказоларнинг нуқсонли таркибий қисмлари, ҳатто бутун товарга нисбатан ҳам юқоридаги талабни қўйишга ҳақлидир. Бунинг учун ўша буюм ёки маҳсулотнинг расмийлаштирилган тегишли техник паспорти, касса чеки ёки уларнинг ўрнини босувчи бошқа ҳужжатлар бўлиши лозим.

— Кўпчиликни нуқсонли товарни алмаштириб бериш тартиби ва муддати ҳам қизиқтиради, албатта.

Қонунда ҳаммаси белгилаб қўйилган. Яъни, товар ишлаб чиқарувчи ёки сотувчи сифатсиз буюмни айнан шундай хилдаги товарга етти кунлик муддат ичида, мабодо товар сифатини қўшимча текшириш заруряти туғилган тақдирда, йигирма кун мобайнида алмаштириб беришлари шарт.

— Борди-ю, шундай маркали, моделли ёки артикулли буюм тугаб қолган бўлса-чи? Унда қандай йўл тутилади?

— Қонунда бундай ҳоллар ҳам назарда тутилган. Истеъмолчининг талаби олис қишлоқ жойларида бир ой, минтақаларда эса узоғи билан икки ой муддат ичида қондирилиши керак. Ана шу муддатнинг ўтказиб юборилган ҳар бир куни учун ишлаб чиқарувчи истеъмолчига товарни алмаштириб бериш билан бирга, ушбу товар баҳосининг бир фоизи миқдорида жарима ҳам тўлайди.

Харидор сифати номақбул ноозиқ-овқат маҳсулотини ўн кунлик муҳлат ичида тегишли жойдаги сотувчидан айнан шундай товарга алмаштириши ёки пулини қайтариб олиши мумкин. Бу ўринда қонунда белгиланган, яъни алмаштириб берилмайдиган товарлар рўйхати, албатта, инобатга олиниши лозим.

— Агарда харидор маҳсулотнинг сифатсизлиги туфайли соғлигини йўқотса ёки қаттиқ жабр кўрса, етказилган зарар қандай тартибда ундириб олинади?

— Бундай ҳоллар оқибатида истеъмолчининг ҳаётига, соғлиғи ёки мол-мулкига етказилган зарар сотувчи, ишлаб чиқарувчи ёки ижрочи томонидан қопланади. Мабодо улар бунга кўнмасалар, етказилган зарар суд орқали ундириб олинади.

Товарни сақлаш ёхуд уни ташиш жараёнида белгиланган қоидалар жабрланувчи томонидан бузилганлиги исботланса, у ҳолда ишлаб чиқарувчи ёки сотувчи жавобгарликдан озод этилади.

— Ушбу қонун-қоидалар бузилаётганлиги тўғрисидаги шикоятлар ҳам келиб турган бўлса керак...

— Албатта. 1999 йилда қўмитамиз номига фуқаролардан 305 та шикоят хати келди. Шулардан 280 таси қўмита ва худудий бошқармалар томонидан ўрганилиб, истеъмолчилар фойдасига ҳал қилинди. Айни пайтда 23 та шикоят бўйича текшириш ишлари олиб борилмоқда. 2 та хат ўз исботини топмаганлиги учун ҳаракатдан тўхтатилди. Аризалар асосан савдо ҳамда коммунал хизмат кўрсатиш соҳаларига тааллуқлидир. Биз яқинда Тошкент шаҳар, Юнусобод тумани, 17-уйда яшовчи 49 нафар фуқаро номидан йўлланган хатни ўрганиб чиқиб, тумандаги 5-ижара корхонасига ёзма равишда мурожаат қилдик. Шунга мувофиқ ушбу уйдаги иситиш қувурлари тозаланди, профилактика кўриги ўтказилди. Ва шу билан бир қаторда ертўлада тўпланиб қолган сув буткул тозаланди. Яна бир мисол. Фарғона шаҳри, Қамбарова кўчаси, 14-уйда яшовчи фуқаро тумандаги "Кафолат" фирмасига қарашли дўкондан 25000 сўмга харид қилган рангли кинескопи яроқсиз чиққанлигидан шикоят қилади. Шу билан бирга, харидорга кафолат мажбурияти тўғрисидаги ҳужжат берилмаган. Қўмитамиз аралашувидан сўнг бу фақарога кўрилган зарар ундириб берилди.

Қонун — адолат кўзгуси. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 70-сонли қарорига мувофиқ, истеъмолчи ҳуқуқларига риоя этмаганлиги ва монополиядан чиқариш ташкилоти кўрсатмаларини бажармаганлиги учун 43 нафар юридик шахсга нисбатан 4367500 сўм жарима қўлланилди. Шунингдек, текширишлар натижасида юқоридаги қонун талабларини бузган 77 нафар мансабдор шахс ва 5 та хўжалик субъекти ҳам жаримага тортилди.

Булар шундан далолат берадики, баъзи фуқаролар ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билишмайди. Қонундан бехабарлик эса нохуш оқибатларга олиб келиши тайин. Бозор жараёнида истеъмолчи манфаати устувор аҳамият касб этишини унутмайлик. Зотан, бу ҳар биримизнинг ҳаётимиз ва соғлиғимизга дахлдор муҳим масаладир.

Очил ҲАЗРАТОВ
суҳбатлашди.

ЮЛДУЗЛАР ЁРҚИНРОҚ ПОРЛАЙДИ

Стол тенниси бўйича Малайзияда ўтказилган жаҳон биринчилиги мусобақаларида спортчиларимиз салмоқли натижаларга эришиб, мутахассислар эътиборини қозондилар.

— Гарчанд совриндорлар қаторидан жой олмаган бўлсак-да, қўлга киритган натижаларимиздан мамнунмиз, — дейди суҳбатдошим — стол тенниси бўйича Ўзбекистон терма жамоасининг бош мураббийси, республикада хизмат кўрсатган мураббий Саидикром Бўрхонхўжаев. — Бу нуфузли мусобақада дунёнинг 105 мамлакати вакиллари қатнашганлигининг ўзи стол теннисига эътибор ошиб бораётганидан далолатдир. Рақибларимиз тажрибали, халқаро мусобақаларда иштирок этган спортчилар эди. Шу ўринда бир гапни айтай. Мамлакатимиз терма жамоаси ёшлар ҳисобидан жамланган эди.

Болаларнинг энг каттаси 15 ёшда. Гуруҳ ўйинларида Камбоджа, Бруней, Мўғулистон, Мариутис терма жамоалари устидан ишончли ғалабага эришдик. Исландия, Австралия теннисчиларига бир хил — 1:3 ҳисобида имкониятни бой бердик. Жамоамизнинг кўрсаткичидан кўнглимиз тўлди, дейишга асос бор, албатта.

Қизлар баҳси ҳам қизғин ва муросасиз ўтди. Улар орасида турли халқаро мусобақалар совриндорлари борлигини чет эллик спортчи дўстларимиз яхши билишарди. Шунинг учун ҳам рақибларимиз бўлажак ҳар бир учрашувга жиддий ёндошиб, ҳаракат қилдилар. Жанубий Африка, Озарбайжон, Палау мамлакатлари спортчиларини мағлубиятга учратган бўлсакда, Испания, Эстония давлатлари қизларига кичик ҳисобда ютқазиб қўйдик. Айниқса, иқтидорли спортчиларимиз Нилуфар Сотволдиева, Саида Бўрхонхўжаева, Манзура Иноятовалар ўйинига кўпчилик мутахассислар юксак баҳо беришди.

Икки оғиз Гонконгда ўтказилган мусобақа ҳақида. Бу мамлакатда Олимпиадага бериладиган йўлланма учун кураш борди. Вакилларимиз муносиб ўйин кўрсатдилар.

Шу йилнинг август ойида ёшлар ўртасида Венгрияда навбатдаги жаҳон биринчилиги мусобақаси ўтади. Шубҳа йўқки, мамлакатимиз спортчилари у ерда ҳам бутун куч ва маҳоратларини ишга солиб, Ватанимиз довруғини ёйишга ҳаракат қиладилар.

Спорт

«Халқ сўзи» мухбири
Мурожжон БОТИРОВ
ёзиб олди.

ФЕРМЕРЛАР УЧУН ЎҚУВ МАРКАЗИ

Деҳқон-фермер хўжаликлари ўз ишини ташкил этишда нималарга эътибор беришлари зарур? Улар қисқа муддатли ёки имтиёзли кредитларни қай тартибда олишади? Ўзаро шартномаларни қандай расмийлаштиришади?

Қишлоқдаги тадбиркорлик тузилмалари эгаларини қизиқтираётган шу сингари саволларга жавоб бериш, уларнинг ҳуқуқий ва иқтисодий билимларини такомиллаштириш мақсадида ташкил этилган ўқув марказларидан бири Тўрақўрғон механика-иқтисодиёт коллежида фаолият кўрсатмоқда. Республика Деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасининг Фарғона водийси туманларидаги вакиллик раҳбарлари, фермерлар бу ерда махсус дастур асосида таҳсил кўришаяпти. Уларга менежмент, маҳсулот маркетинги, солиқ ва суғурта, маҳсулотни қайта ишлаш масалалари юзасидан чуқур тушунча берилмоқда.

Қудратулла НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи»
мухбири.

ЎЗГАЛАРГА ҲАМ САБОҚ БЎЛСА

Халқимизда бошингга ташвиш тушганда атрофингдагилар ким, қандай одамлар эканлиги билинади, деган гап бор. Бундай ҳолат одамийлик учун ўзига хос синовдир. Менга қолса, бу гаплар биринчи навбатда кўпчиликка бош бўлган раҳбарларга тааллуқли деб айтган бўлардим. Раҳбар, унинг ёшидан қатъи назар, бамисоли жамоанинг отасидир. Кишилар ўзларининг яхши-ёмон кунларида, аввало ундан нажот кутадилар. Бу — табиий ҳол.

Лекин беш қўл баравар эмас, деганлари ҳам бор гап. Фалокат оёқ остидан чиқиб қолиши мумкин экан. Очиқ турдаги «Тошсаноатқурилиш» ҳиссадорлик жамиятининг механиги Турғунбой Исмоилхўжаев билан шундай ҳол юз берди. Масала ойдин бўлиши учун, яхшиси, унинг таҳририятга йўллаган мактубидан парча келтирсак.

«Хизматимни бажараётган пайтимда — 1998 йил 10 декабрда бахтсиз ҳодиса юз берди, — дейди Турғунбой. — Йиқилиб, ўнг оёғимни синдириб олдим... Хуллас, жароҳат туфайли иккинчи гуруҳ ногирони бўлиб қолдим».

Бундай пайтда Турғунбойнинг оиласи билан бир қаторда жамоа, аввало, унинг раҳбарлари ҳам ташвишга тушган бўлсалар керак, деб ўйлаётгандирсиз. Хато қиласиз. Яна Исмоилхўжаевнинг куйиниб ёзган арзномасини ўқишда давом этсак. «Иш жойида шикастланганим учун ташкилотимиздан бериладиган товон пулини олишга қатнайвериб, чарчадим. Бу борада бошқарувимиз раиси Ш. Низомовга жуда кўп бор мурожаат этдим. Бироқ ҳеч бир нафи бўлмаётир».

Энди, муҳтарам газетхон, бир ҳолатга эътибор берсангиз. Ўша кўнгилсиз воқеа, юқорида ёзилганидек, 1998 йилнинг 10 декабрида юз берган. Турғунбойнинг таҳририятга йўллаган мактуби эса газетамизнинг 2000 йил 27 январида чоп этилган. Кўриниб турибдики, орадан бир йилдан ортиқроқ вақт ўтган. Ўзини билган киши шу муддат мобайнида безовта бўлиши, ногирон бўлиб қолган ходимининг кўнглини олмоқ ниятида нимадир қилиши, бу унинг раҳбар сифатидаги, қолаверса, бир жамоа аъзоси сифатидаги бурчи бўлиши керак эди. Оддий одамийлик тамойиллари ҳам шуни талаб этади. Шундай эмасми?

Изтиробга тушган Турғунбой бошлиқлари олдига умид билан қатнайверган, улар эса ўз ходимларининг ҳолиға парво қилишмаган. Наҳотки, дерсиз. Менга ҳам худди шундай хаёл келди. Ўша Турғунбой ишлайдиган ҳиссадорлик жамиятининг кичик механизация бошқармаси бошлиғи Р. Ҳамроевга кўнглимда кечаётганларни яширмадим.

Бир хат изидан

— Пичоқни аввал ўзингга ур, оғримаса — бировга, деган гап бор. Худо кўрсатмасин, ўзингиз шундай аҳволга тушиб қолсангиз, Турғунбой ўрнида сиз бўлсангиз, нима дердингиз, қай аҳволга тушардингиз?

— Ўша пайтда бироз қўлимиз калтароқ эди, — деди у хижолатли оҳангда.

— Буғдой нонингиз бўлмаса, нечун буғдой сўзингизни аядингиз, кўнглини кўтариб, икки оғиз ширин гап қилинса, бу аҳволда беҳуда овора бўлиб юрманг, иложини қидиряпмиз, имкон бўлиши билан хабар берамиз, деса бўлар эди-ку.

Бу саволга тайинли жавоб бўлмади.

Энди сизни ҳиссадорлик жамиятининг раиси Ш. Низомовнинг ушбу масала юзасидан газетага юборган расмий жавоби билан таништирсак. «Ҳақиқатан ҳам, мақолада кўрсатилган «Тошсаноатқурилиш» ҲЖга қарашли кичик механизация бошқармаси механиги Турғун Исмоилхўжаев иш жойида шикастланганлиги туфайли оладиган товон пуллари ва шикастлангандан кейин ногиронликка чиққанлиги учун оладиган нафақа пули ўз вақтида берилмаганлиги аниқланди».

Ана холос! Мантиқ қани бу ерда? Жавобдан шундай мазмун келиб чиқадики, сиз, жаноб раис, бу воқеалардан мутлақо бехабарсиз, арзнома газетада чоп этилгач, текшириш ўтказдиргансиз ва оқибатда бу ишдан воқиф бўлгансиз. Ахир Турғунбой ўз хатида «бу борада бошқарувимиз раиси Ш. Низомовга жуда кўп бор мурожаат этдим. Бироқ ҳеч бир нафи бўлмаётир» деб аниқ-тиниқ ёзиб қўйибди-ку. Қолаверса, барча корхоналарда ишлаб чиқариш жараёнида Турғунбой билан юз берган воқеага ўхшаш ҳолат бўлса, у фавқулодда ҳодиса ҳисобланади ва ўша куниёқ тегишли раҳбарга бу ҳақда шошилинч хабар берилади. Сиз ўша заҳоти бу ҳодисадан хабар топган бўлишингиз керак.

Энди масаланинг иккинчи бир жиҳатини мулоҳаза қилайлик. Газетада Турғунбой хати эълон этилиб, ҳиссадорлик жамиятидаги лоқайдлик, кишилар арз-додига бефарқ қараш ҳолати кенг жамоатчиликка маълум бўлгач, шошилинч чоралар кўрилган. Ушбу жумбоқни ечиш ва муаммони ҳал этиш учун сизга, жаноб Ш. Низомов, бор-йўғи ўн кун кифоя қилган. Шу муддат ичида мазкур масала жамиятнинг барча бошқармаларида кўриб чиқилган. Жавоб мактубингизда таъкидлаганингиздек, керакли миқдордаги маблағлар ажратилиб, Турғунбойга тўланган. Товон ва нафақа пули кечикиб берилгани учун арзнома муаллифидан узр сўралган.

Яна жавоб мактубингизга қайтайлик. Унда айтилишича, «Аризага юзаки қараганлиги учун кичик механизация бошқармаси бошлиғи Р. Ҳамроевга «хайфсан» эълон қилинди». Майли, ходимларингизга қандай жазо қўллаш сизнинг ихтиёрингизда. Лекин бир нарсани эслатиб қўйишни бурчимиз, деб биламиз: билиб қўйинг, фуқаро бошлиқлар учун эмас, балки раҳбарлар фуқаролар учун. Бу ҳолатни Юртбошимиз бот-бот ёдимизга солиб турибдилар. «Аризага юзаки қараганлиги учун» деб ёзибсиз. Аслини олганда ногироннинг арз-додига умуман эътибор берилмаган-ку ахир.

Энди эътиборингизга бошқа бир ҳужжатни ҳавола этамиз. Уни таҳририятга Ўзбекистон қурилиш ва қурилиш ашёлари саноати ходимлари касаба уюшмаси марказий қўмитаси йўллаган. «Марказий қўмита хатдаги далиллар бўйича шу йилнинг 28 январ куни текширув ўтказди, — деб ёзади қўмита раиси Ш. Ёқубов. (Эътибор беряпсизми, шикоят газетада 27 январ куни чоп этилган, эртасигаёқ касаба уюшмасидаги биродарларимиз мазкур масалани ўрганишга киришганлар. Ана энди жаноб Ш. Низомов ўзингиз тутган йўриғингиз билан буларнинг йўлини солиштириб кўринг). — «Тошсаноатқурилиш» ҳиссадорлик жамиятининг кичик механизация бошқармаси касаба уюшмаси марказий қўмитасининг талаби билан Т. Исмоилхўжаевнинг ойлик ўртача иш ҳақини қайта ҳисоблаб чиқди ва у 10927 сўмдан 11500 сўмга оширилди.

Шу йилнинг 1 февралигача бошқарманинг қарзи Т. Исмоилхўжаевга етказилган зарар учун тўлов миқдори 223450 сўм, меҳнат қобилиятини йўқотганлиги варақаси бўйича 45215 сўм, ҳаммаси бўлиб 268665 сўмдир.

Касаба уюшмаси МҚ кўрган чоралар натижасида Т. Исмоилхўжаевга тўланиши лозим бўлган ҳамма қарзлар 8 февралгача тўлаб бўлинди.

Т. Исмоилхўжаевга етказилган зарар учун ва меҳнат қобилиятини йўқотганлик тўғрисидаги варақа бўйича тўловларни ўз вақтида амалга оширмаганлиги учун «Тошсаноатқурилиш» ҳиссадорлик жамияти раиси Ш. Низомовга энг кам иш ҳақининг беш баробари миқдорида жарима солинди.

Касаба уюшмаси Тошкент шаҳар қўмитасига раёсатнинг навбатдаги мажлисида «Халқ сўзи» газетасидаги чиқишни муҳокама қилиш ва унда келтирилган далиллар бўйича назорат олиб бормаган касаба ходимларига тегишли чоралар кўриш топширилди».

Ана шунақа гаплар. Мазкур масалани батафсил баён қилишдан мақсад... Ўзингиз хулоса қилинг.

Исмоил
СУЛАЙМОНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

Наврўз байрами арафасида Ўзбекистоннинг барча аҳолиси учун яна қуйидаги қўйилмани таклиф этади:

"Наврўз" қўйилмаси — маблағлар ***йилига 70% даромад тўлаш шарти билан 9 мартдан 20 мартгача*** (30 кунлик муддатга) қабул қилинади.

АЙНИ ПАЙТДА МИЛЛИЙ ВАЛЮТАДАГИ ҚУЙИДАГИ ҚЎЙИЛМАЛАР БЎЙИЧА ФОИЗ СТАВКАЛАРИ ОШИРИЛИШИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

"Сўм карточкаси" қўйилмаси - **йилига 36%,** талаб қилиб олинмаган фоизларни капиталлаштириш натижасида даромад **йилига 42,6%ни ташкил этади.**

"Таътил" қўйилмаси (3 ой муддатга, талаб қилиб олинмаган ҳисобварақлар бўйича шартнома муддати ўз-ўзидан узайтирилади) - **йилига 33%,** талаб қилиб олинмаган фоизларни капиталлаштириш натижасида даромад **йилига 38,5%ни ташкил этади.**

ШУНИНГДЕК, ҚУЙИДАГИ ТУРДАГИ МУДДАТЛИ ҚЎЙИЛМАЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ:

"Оқсоқол", "Меҳрибон она" (1 йил муддатга) - ***йилига 25%,***
"Тўёна" (2 йил муддатга) - ***йилига 30%,***
"Сарпо" (3 йил муддатга) - ***йилига 31%,***
"Келажак" (камида 5 йил муддатга) - ***йилига 36%*** (МБнинг қайта молиялаш ставкаси бўйича),
"Муддатли" (5 йил муддатга) - ***йилига 40%.***

2000 йилнинг 1 апрелида "Нисо" қўйилмасининг амал қилиш муддати тугайди.

Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки — сармоянгиз даромад келтириши ва сақланишига кафолатдир.

Қўшимча маълумотларни сиз қуйидаги телефонлар орқали: (998 71) 137-62-83, 137-62-80 ёки Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг исталган бўлим ва филиалидан олишингиз мумкин.

NBU

2630

Мамлакатимизда ёш авлод тарбиясига, уларнинг билимли, ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етишларига алоҳида эътибор берилмоқда. Таълим тизимидаги ўзгаришлар, айниқса, бу борада муҳим аҳамият касб этмоқда. Шу боис ҳам Андижон вилоятида академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари қуриш ва уларни энг замонавий техникалар билан жиҳозлаш борасида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Яқинда Марҳамат туманида барча қулайликларга эга бўлган яна бир ўқув даргоҳи — қишлоқ хўжалигига ихтисослашган касб-ҳунар коллежи фойдаланишга топширилди. Коллеж замонавий усулда бунёд этилган бўлиб, беш турдаги мутахассисларни тайёрлаб чиқаради.

СУРАТДА: тарих фани бўйича ўтказилган вилоят олимпиадасида биринчи ўринни олган коллежнинг ҳуқуқшунослик бўлими талабаси Ҳурматой Йўлчиева.

Тохиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Китоблар оламида

Атоқли адабиётшунос, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Матёқуб Қўшчоновнинг илмий-ижодий фаолиятида кейинги йилларда ўзгача бир йўналиш пайдо бўлди. У ўзи босиб ўтган 80 йиллик ҳаётида кўрган-кечирганларини, турмуш тажрибаларини ва хулосаларини умумлаштириб, гўзал хотиралар, эссе ва ёдномалар ёзмоқдаки, бу хилдаги асарларнинг аҳамияти илмий ижоддан кам эмас. Балки улар олимнинг адиблик имкониятларини ҳам яққол кўрсатадиган асарлардир. Олим ва адибнинг ёшлик ва ўсмирлик йиллари, иккинчи жаҳон уруши жанггоҳларида бошидан кечирганлари ҳақида ёзган китоблари шу тариқа майдонга келди. Тарихий биографик очерклар, роман-эсселар тарзидаги бу асарлар китобхонлар, ёзувчилар, танқидчилар томонидан илиқ баҳоланмоқда.

ЭЛИМ ДЕБ, ЮРТИМ ДЕБ...

Яқинда «Фан» нашриёти М.Қўшчоновнинг «Элим деб, юртим деб...» аталган янги китобини халқимизга тақдим этди. Ушбу китоб, адабиётшунос олим Бахтиёр Назаров унга ёзган сўнгги сўзда айтганидай, кўпни кўрган, лекин шунга қарамай бутун умри камтар ва камсуқумликда ўтган нуроний киши қалбида 80 ёшнинг бўсағаларида кечаётган шукроналик туйғуларини ифода этади. Бу шукроналик меҳварида мамлакатимиз бошида кулган Мустақиллик қуёшидан севинч, у келтирган шарофатдан мамнуният ва шу Мустақилликнинг меъмори, унинг йўлини мустаҳкамлаш учун ҳормай-толмай меҳнат қилиб, курашиб келаётган мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг олиб бораётган юксак тараққийпарвар сиёсатидан ғурурланиш ҳис-туйғулари ётади.

Китоб бежизга «Элим деб, юртим деб...» дея аталмаган. Маълумки, худди шу жўшқин ҳис-туйғули гаплар Юртбошимизнинг машҳур қанотли иборасидан олинган. Элим деб, юртим деб, фидоийлик билан яшаш ғояси, энг аввало, Президентимизнинг ўзи олиб бораётган ёрқин сиёсат ва тарихий фаолиятнинг асосини белгилайди. Китоб шу ҳақиқатни очишга бағишланган.

Китоб муаллифи ҳозирги илм-фан ва маънавиятнинг таниқли намояндаси сифатида қалам тебратади. «Дўстимнинг орзуси», «Илм — бойликнинг бош омили», «Хоразм мўъжизаси», «Тарихдан ҳақиқат излаб», «Жалолиддин билан юзма-юз», «Зиёратгоҳ», «Одам қадри» каби ва бошқа мақолаларда давлатимиз раҳбарининг миллий-маънавий тикланишимиз ва ривожланишимиздаги бебаҳо хизматлари тўғрисида қизиқарли ҳикоя қилинади.

«Элим деб, юртим деб...» китоби — ҳаммани қизиқтирадиган, ўқиган киши эса ҳар бир мақоласидан ўзи учун зарур маърифий ва маънавий озуқа ҳамда сабоқлар топадиган асардир.

М.САФАРОВ.

ЭЪЛОН

Ўзбекистон Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси марказий кенгаши

жамғарма томонидан чиқарилган «Нуроний» хайрия пул ютуқли лотерея билетининг ўйналиш муддатини

2000 йил 16 мартдан 5 майга

кўчирилганини маълум қилади.

2637

Саъдулла СИЁЕВ

НОШАРЪИЙ ХИРОЖ

(Ҳикоя)

Иззатлик меҳмонлар, ниҳоят, Бухорога етиб келишди. Хожа Абдулхолиқ қадрдон дўсти ва унинг маҳрамлари учун бир замонлар Хожа Аҳмад Яссавий раислик қилган, эндиликда эса ўзи мутасадди бўлиб турган хонақоҳдан ораста жой ҳозирлатган эди. Дарвозадан кирар экан, Султон ул-орифиннинг вужудига ажиб бир аланга туташди. Йигитлик гулшани гуркираб яшнаган, балоғат мавсуми кечган, камолот боғининг сархил мевалари етилган бу азиз масканни кўнгил дафтаридан ўчириб бўлурму?

Ҳазрат хос хона эшиги олдида бир нафас тўхтади. Кейин, «Алҳамдулиллоҳ!» деб остона ҳатлар экан, энгашди, кафтларини кигизга урди. Хонақоҳ ғуборини кўзига суртди.

Тариқат аҳкомига кўра, камтарона дастурхон ёзилди. Сопол кўзачаларда турфа хил шарбатлар. Кафтдай-кафтдай ликопчаларда Бухоронинг машҳур қандолатлари: лавзина, донаги, сари чўбин, чормағиз, пистаги...

Шайх тўрт дона кишмиш, тўрт дона хандоний писта, бир тишлам нон билан қаноатланди. Бир-икки қултум зардоли шарбатидан тотинди. Хожа Абдулхолиқ қўлини кўксига қўйиб, андек бош эгди:

— Дийдамизнинг устига хуш келибсиз, Шайхим. Бул байтул аҳзан муборак қадамларидин пурзиё бўлди. Жанобларининг гуфторини жонимиз била соғинган эрдик.

Такаллуфга жавобан, Шайх ҳам бош эгиб, таъзим қилди. Хожа Абдулхолиқ токча тарафга боқиб, Ориф Ревгарийга им қоқди. Ревгарий одоб билан турди. Парда ортидаги токчадан кичикроқ бир қора қути олди, икки қўллаб Хожанинг олдига қўйди. Хожа Абдулхолиқ қутини очди. Тасбеҳ чиқариб, Ҳазратга узатди:

— Пири муршид, шайхул раббоний хожамиздин Сиз жанобларига, андин сўнг бизга қолғон нишонаи шариф...

Шайх қора гавҳардек тасбеҳни таниди. Бу — беназир устод Юсуф Ҳамадонийдан ёдгорлик эди. Пир сафар анжомини йиғиб, Бухородан жўнаб кетар экан, бул тасбеҳни, сизга омонат, деб учинчи ҳалфаси бўлмиш Аҳмад Яссавийга топширган эди. Мажоз ила васият қилдилар: «Иккала халқани сизга қолдирдик, ўғлим. Бул халқа бирла ул халқани маъмур қилғайсиз». Шайх, устоз сўзларининг мағзини чақди: «Бул халқа исми аъзам, аллоҳ исми терилган тасбеҳ, ул халқа — дарвешлар сулуки», Шайхул машойиҳ Туркистон сари отланар экан, тасбеҳни устознинг тўртинчи халифаси, зикри қалбий (хуфия) тарафдори Хожа Абдулхолиққа васият қилди. Ҳозир ўша шараф тизими унинг қўлида ярқираб турарди. Ҳазрат тасбеҳни ўпиб, кўзига суртди. Сўнг пири комил руҳларига дуо қилиб, омонатни Хожа Абдулхолиққа қайтариб берди.

Етти ҳуфтонда меҳмонлар тарқалди. Хос хонада икки вали танҳо қолдилар. Иккаласи ёнма-ён, кўзларини юмиб, салби вужуд айлаб ўлтирибдилар. Хожа Абдулхолиқ, робитаи қалбия орқали сездики, дўсти Бухоро хаёли ила банд экан. Унга маломат келтиришни истамади. Шайх ҳам басират кўзи бирла кўрдики, хожанинг вужуди зикри махфиййага мойилдир. Суҳбат дарчасини аста ёпди. Кўнгил кўзини Бухорога тикди: «Бухоро! Мунча барно шаҳар, мунча зебо бу шаҳар! Унинг тоши ҳам, лоши ҳам зар ила йўғрилмиш. Шул боис тилло узукдек қўлдан-қўлга ўтадирму? Камоли зоҳир, каломи тоҳир, илму ирфони соҳир... Бухоро!»

Шайхнинг хаёли чўзилди. Хотирасига Салмони Форсийдан қолғон ҳадис қалқиб келди. Ривоят қилурларким, бир куни Жаброил алайҳиссалом ҳақ Мустафога дедилар: «Ё Муҳаммад! Кун чиқар тарафда бир мамлакат бордур, ани Хуросон дерлар. Бул мамлакатнинг уч шаҳрини тонгла маҳшарда ёқутлар, дурлар ила зийнатлаб аросатга олиб келгайлар. Ул шаҳарнинг теграсида малойикалар жавлон қилиб юрурлар. Шаҳарлар узра нури иймон ёғилиб турар эрмиш». Ҳазрат пайғамбар. «Ул шаҳарларнинг номларини айтгил!» дедилар. Жаброил алайҳиссалом айтдиларки, бул жаннати маъволарнинг номи ушбу турур: бириси Қосимий, бириси Самария, они форсчада Самарқанд дерлар. Тағин бири Фохирадир, форслар Бухоро, деб юритарлар. Расулуллоҳ сўрадилар: «Нега Фохира дерлар!» Жаброил алайҳиссалом жавоб бердиларки, ул шаҳар ҳақ йўлида шаҳид бўлғон бандаларнинг кўплиги бирла фахр этар, нури исломнинг барқарорлиги ва ҳам уламои кироминингларининг беҳадлиги бирла фахр этар, шул боис ани Фохира дерлар». Расули акрам, илоҳо Бухоро аҳлининг дилларини тақво бирла пок айлагил, аларни мағфиратингга ол, то қиёматгача барокатидан айирма, деб дуо қилдилар.

... Ҳазрат дуо бирла ёстиққа бош қўйдилар. Субҳи содиққа яқин дуо бирла бош кўтарди. Шайх кам ухлар, кам гапирар, кам тановвул қилар, камдан-кам куларди. Билагига сочиқ солиб, ўнг қўлида қумғон кўтариб турган Қутбиддинни кўриб, Шайх илдам ўрнидан турди. Бухоронинг илк тонги отиб келаётган эди.

* * *

Салоту саловатдан кейин сўфиларнинг қадимий удумига мувофиқ Шайх Аҳмад Яссавий билан Хожаи жаҳон Абдулхолиқ Ғаждувоний бир-бири билан қучоқлашиб кўришдилар. Шайхнинг чайир, миқти қўлларини юмшоқ, улкан кафтида тутиб турар экан, Хожа Абдулхолиқ дўстига меҳр ила боқди. Назарида Шайх андак тоб ташлагандек, аслан буғдойранг чеҳраси янада қорайгандек эди. «Дашти қипчоқ шамоллари ўз амалини кўрсатур, боз устига саҳройи бир улусни дини исломға байъат қилмоғи осон кечмас. Шайхнинг азал мошбиринч соқоли аларнинг заҳматидин нуқра бўлибдир». Хожа Абулхолиққа Шайхнинг қўй кўзлари ёқарди. Одамга мунглимаъюс боқувчи, тимқорага мойил, ўйчан ва адосиз бир асрор яширинган бу ўткир дийдаларга узоқ разм солмоқ мушкул эди.

Шайхул-машойих наздида эса, Хожа Абдулхолиқ жисман камолот касб этгандек эди. Ўша барваста қомат, улкан соқол, кенг пешона, қоп-қора бўтакўзлару текис, қизил рухсор... Воқеан, қуюқ-қора қошларига андак қиров қўнибди. Ахир, дўсти тўртинчи мучални оёқлатиб, бешинчи мучал бирла юз кўришмак бўсағасида турибдилар.

Енгил нонуштадан сўнг Бухоро сайрига отландилар. Ҳовлида улуғ бир издиҳом тўпланган эди. Булар Ҳазратнинг хонаи муборакка кетаётган ҳамроҳлари хонақоҳда муқим тургувчи дарвешлар, Туркистондан келиб, бир важҳикор туфайли Бухорода ўрнашиб қолган қавмлар, Яссавий сулукини дастур деб билган сўфийлар, тужжорлар, шаҳардаги ўнлаб масжидларнинг имом хатиблари, мадраса толиблари, ҳажжи бадал атаган ҳожатмандлар. Наинки Туркистон, бу ёғи Хуросону Мовароуннаҳр, бу ёғи Румо элигача Аҳмад Яссавий ҳикматларини қироат қилиб юргувчи бақироқ маддоҳлар тўда-тўда бўлиб, хонақоҳ ҳовлисига бош суқар, авлиёи кабирнинг нечук зотлигини бир кўриб қўймоқ умидида оломон ичидан бўй чўзиб, сербар айвонга интилар, «Олло-оҳ! Ё Оллоҳ!» дея томоқ йиртиб нидо қиларди.

Шайхул-машойих оломонга киприк қоқмай термулиб турибди. Ўнг тарафида Хожа Абдулхолиқ, Сулаймон Боқирғоний, устоди аввал Арслонбобнинг фарзанди Шайх Мансур, Хожанинг пеш халифаси Аҳмад Садоқий. Чап тарафида Ориф Равгарий, Бобо Мочин, Қутбиддин, Бухоро садри жаҳони Абдулазиз ибн Бурҳониддин, шаҳар волийси Файзуллоҳ Қирон, Самарқанд Шайхур-раиси Абдулраззоқ, тағин бухорлик фиқҳ аҳли, уламолар.

Мухтасар амри маъруф ва дуо хайридан сўнг Шайх айвондан тушмоққа юз бурди. Шу пайт оломонга сурон қўнди. Халойиқ икки бўлакка айрилди. Одамлар ортига ўгирилди. Икки деҳқонсифат йигит уч газ чамаси келадиган мис қафасни икки ёндан кўтариб, айвон сари элтарди. Қафасда чиройли товус потирлайди. Изма-из, қора сувсар телпак, кўкиш мовут ялтироқ тўн кийган олакўз киши борарди.

Йигитлар қафасни айвонга чиқариб, Шайхнинг оёғи сотига қўйдилар. Сувсар телпакли киши ҳам, «Бисмиллоҳ!» деб айвонга кўтарилди. Шайхга таъзим қилди. Хирқасининг этагини силаб, кўзига босди. Сўнг шарҳи ҳолини сўзлади:

— Пирим, бул ожиз қулингиз тавоислик мулкдорлар авлодиданмиз. Ҳазратимиз Маккаи мукаррамага азм қилғон эканлар... Олис йўлда кўзларини равшан қилсун, деган ниятда жаннат қушларидин бирисин жанобимизга ҳадя этмакка ҳаддимиз сиғди.

Тавоислик зодагон Шайхдан дуо кутиб бош эгди.

Шайх чимирилди.

— Қаердасиз, Фазлуллоҳ Қирон? — деб атрофига боқди. Волий қўлини кўксига қўйиб, бир қадам олға босди. Шайх мулкдорга ўгирилди, — бу жониворни волийга бағишланг. Волий жаноблари турланмоқни мана шу товусдан ўргансинлар.

Ҳазратнинг гапидаги аччиқ кинояни Хожа Абдулхолиқ билан Бухоро волийси Қирондан бўлак кимса фаҳмламади. Шайх фикрини бир парда очиқроғ баён қилгиси келди.

— Туркда бир матал борким, товус қанотиға қараб турланармиш, аёғига боқиб хўрланармиш. Биз Аллоҳ таоло ва таборакдин бир қатра нури иймон инган Бухорои шариф фуқаросимиз, дея фахр этамиз. Вале раиятнинг дасти панжасин қабартириб, дийдасидин ёш эмас, қон тўкиб топқон ҳалол молини аббосийлар хонадонига тортиқ этмакдин ор қилмаймиз! Волий жаноблари Халифа Ал-Мухтафийнинг кўнглини олғонига мағрур, Садри жаҳон сукутда. Қозию қуззот фатво бирла машғул. Сорбонлар туя етаклаб, Бухоронинг сийму зарин Бағдодга элтмак бирла овора! Бул улуснинг эгаси борми ўзи? Ким эгаси? Айтинг, эй аҳли суннат! Ўшал куффор гурхонми? Хоразмшоҳ Отсизми, Санжари мозий Маликшоҳми? Ва ё Жайҳун сари ўмган чўзиб луқма кутиб ўлтирган амир ал-муслимин Ал-Мухтафийми?

Ҳовлига фақулодда бир фалокатдан сўнг рўй берадиган мудҳиш сукунат чўкди. Ҳалигача Бухоро минбарларидан амирал-муслимин шаънига бундоқ гап айтилмаган эди. Халифани ришвахўрликда айблаш нари турсин, унинг номига соя соладиган қалтис сўз айтмак, на умаронинг, на уламонинг хаёлига келган эмас. Бухоро уламоларининг раҳнамоси бўлмиш садри жаҳон дину шариат далили, деган унвон соҳиби ҳам эди. Шайхнинг гапи унга тарсакидек тегди. Гезариб, лабини тишлади. Бир хаёли, туркнинг бу алломасига икки оғиз жавоб айтмоқчи бўлди, сўнг фикридан қайтди. «Сўзлагандан сўзламаган яхшироқ. Ярани газак олдирмайин, Бухоронинг асл матоҳларидин қисман халифаликка эҳсон қилинаётганлиги бор ҳақиқат. Бил-балойи собир-айн. Маломатдин холи бўлмоқ йўли — сабру сукут».

Калтакнинг каттаси волийга теккан эди. У безовта типирчилади. Эгнига боқиб, мулзам бўлди. Шайтон йўлдан уриб, у бугун безаниброқ келган эди. Шайхнинг уни товусга қиёс этгани вужудини ўртади. «Шайх розимдин воқифмиканлар, начун мени товусга тенглаштирди», деган гап кечди хаёлидан. Қирон асли Хоразмшоҳ Алоиддин Отсизнинг маҳрамларидан эди. Тўрт йил аввал Отсиз Бухорони забт этганда уни волий (ҳоким) қилиб қўйиб кетди. Сўнг Султон Санжар қўшин тортиб келди. Отсизнинг одамларини қиличдан ўтказди. Фазлуллоҳ Қуръон ушлаб қасам ичди, «то абад қулингизман, султоним», дея тавалло қилди. Мансабини сақлаб қолди. Санжар соддадил, кечиримли бир кимса эди. Қиронга ишонди. Волий эса, халифанинг кўнглини ошкора овлаб, зимдан Отсизнинг хизматини қилишда давом этарди. У биладики, Бағдод халифаси билан Алоиддин Отсиз маънавий ота-бола, улар Султон Санжарга қарши тил бириктирганлар. Қироннинг наздида Хожа Аҳмад Яссавий узун дарраси ила барчани — Халифани, Отсизни, унинг содиқ айғоқчиси волийни баравар савалаётгандек эди. «Хожа Яссавий ҳижратига кетгай, насиб этса, Отсиз боз бул ерга қайтажак, Бухоронинг жилови яна илкимизга теккай, иншоллоҳ!» деб қўйди ичида волий.

Шайх халойиқ ичра қўзғолган ғовурнинг босилишини кутиб, нафас ростлади. Сўнг ўша кескир, мутлақ ўктам оҳангда давом этди:

— Бухоро волийларининг мундоқ номаи аъмолини ришва бермак, деб баҳоламоқ даркор. Халифа жаноблари бўлса, бул ҳаром луқмани қўшқўллаб қабул айламакда! Тилда дуо бирла, дилда дунё бирла, деб шуни айтадилар! Биз бул хусусда халифанинг ўзларига ҳам иншо битмакни ният қилиб қўйдик. Алҳамдуллилоҳироббил оламин!

Садри жаҳон Абдулазиз ибн Бурҳониддин муҳтасибнинг биқинига туртди:

— Амирал-муслимин ҳазратларига бунчайин... нома битмакка Шайхнинг ҳадлари сиғармикан ё бул ҳам... аз барўйи раиятпарастлик важҳидин айтилган такаллумми? — деди паст товушда. Муҳтасиб Шайхулмашойихни ўн беш йилдан буён, Бухоро сўфийларига раислик қилган кезларидан биларди.

— Бул турк пирининг феъли-атвори каминага аён, — деди пичирлаб, — магар Расули акрам тирилиб келсалар, аларга ҳам хешингизга[1] инсофу тавфиқ тиланг, деб итоб айламакдин тийилмас.

Хожа Абдулхолиқ сездики, қавмлари унинг икки оғиз сўзига мунтазир. Султон ул-орифнинг таънаи дашномига жавобан Хожаи жаҳон не дер эканлар, деб оқ саллалик, кўк саллалик, кулоҳлигу суртелпаклик қоракўзлар термулиб турибди. Хожа издиҳомга бир дам боқиб сукут қилди ва калта йўталиб оғиз очди:

— Шайхулмашойих жаноблари не деб гуфтигў қилди, аҳли Бухоронинг ҳаққин кўзлади. Кўнгилларига қаттиқ олмасинлар. Амирал-муслиминга юбориладирғон закот бирла хирож вожиб бир нарсадир. Вале, бул миқдор Бухорода бир миқдор зиёдароқ бўлдиким, бул ҳам махфий эрмас. Бухорои шарифнинг йиллик хирожига баробар молу манот то ҳануз халифа саройига сафар қилиб турибди. Ҳазор таассуф! Адлу диёнат тарозусинда бундай чин аъмол ношаръийдир. Зеро, ўтин — чопқонники, нон — ёпқонники бўлмоғи лозимдир. Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракотуҳ!

Хожа Абдулхолиқ юзига фотиҳа тортиб айвондан тушди. Издиҳом Шайх ҳайъатига йўл бўшатди. Зиёратчилар хонақоҳ ҳовлисини тарк этиб, Бухоро кўчаларини селдай тўлдириб кетдилар.

[1] **«Хешингизга» — Аббосий халифалар Муҳаммад пайғамбар авлодидан эди.**

Ҳурматли Хонимлар ва Жаноблар!

Ихтисослаштирилган давлат-акциядорлик тижорат

"АСАКА" БАНКИ

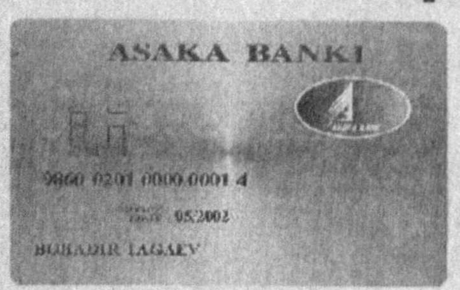

Сизларга банк хизматларининг янги тури -

сўм пластик карточкасидан

фойдаланишни таклиф қилади.

"АСАКА" банкининг сўм пластик карточкаси

ишончли, обрўли, қулай ва фойдалидир

- Пластик карточка йилига 39,29% фойда беради ва карточка ҳисобида қолган маблағингизга ҳар ойда фоиз қўшилиб боради; Зарурият туғилиши биланоқ ўзингизга қулай пайтда нақд пулларни пластик карточкадан олишингиз мумкин;
- ***Пластик карточкани йўқотиб қўйсангиз, ўз пулларингизни йўқотмайсиз;***
- Мутахассисларимизнинг юксак профессионал тайёргарлиги ва мижозларимизга сифатли хизмат кўрсатиши Сизга саноқли дақиқалар ичида пластик карточка олиш имконини беради;
- Энг асосийси, "АСАКА" банки Сизнинг омонатларингиз сақланишига ва сир тутилишига тўла кафолат беради.

"АСАКА" банкининг сўм пластик карточкасига эга бўлиш билан боғлиқ барча масалалар бўйича банкнинг Тошкент шаҳар бўлимига, қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: Абдулла Қаҳҳор кўчаси, 73-уй, телефонлар: 120-83-32, 120-83-14, 120-83-91, 120-81-79.

Дилбар аёллар!

Норасида болалар Сизларнинг меҳр тўла сўзларингизни, серёғду қалб ҳароратингизни мунтазирлик билан кутишмоқда!

Ўзбекистонда биринчи марта «SOS-Болалар маҳалласи» фаолиятини бошлаши муносабати билан талабларга жавоб берадиган:

- ***35 ёшдан ошмаган;***
- ***турмуш қурмаган;***
- ***бефарзанд аёллар таклиф этиладилар.***

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 47-уй. Тел: 136-22-01.

2629

Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси «Ўзбекистон матбуоти» журнали бош муҳаррирининг ўринбосари А.Н. Абдуллаевга ўғли

ЗАФАРЖОНнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат юридик институти ректорати ва жамоаси «Экология ва қишлоқ хўжалиги ҳуқуқи» кафедраси мудири, юридик фанлари доктори Муҳаммади Усмоновга волидаи муҳтарамалари

ОЙЗИРА аянинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Эколот» қўшма корхонаси жамоаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Обид Асомовга падари бузруквори

АЪЗАМЖОН отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:

Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Ахборот, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик — 132-11-15;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 196, 27017 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар С. ЛУКИН ва Ж. ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — О. РАҲИМОВ.
Навбатчи — А. ШОКИРОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 21.20
1 2 3 4 5 6